13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2005 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 3(3169)

Ազգ
Azg

Հանգիստ ընտրություններ Աբխազիայում

ՍՈՒԽՈՒՄ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Աբխազիայի ընտրությունները հավակնում են վերջին ժամանակների ամենահանգիստ ընտրությունների կոչման։ Փաստորեն կանխորոշված է եւ քվեարկության ելքը։ Պետական բարձրագույն պաշտոնը վերապահված է Սերգեյ Բագապշին։ Նա առաջադրված է իր նախկին ընդդիմախոս Ռաուլ Խաջիմբայի հետ միասին։ Այս թիմը կկարողանա վարել բանակցություններ, որ կբավարարեն եւ Թբիլիսիին, եւ Մոսկվային։ Այս մասին հայտարարել է Պետդումայի միջազգային գործերի կոմիտեի նախագահ Կոնստանտին Կոսաչովը։

Մյուս կողմից, Վրաստանի վարչապետ Զուրաբ Ժվանիան ռուս քաղաքական գործիչների գործողությունները Աբխազիայում որակել է իբրեւ «անպատկառություն»։

Երկրի կառավարության այսօրվա նիստում Ժվանիան նշել է, որ վրացական կողմը առայժմ հետեւում է իրադարձությունների զարգացմանը եւ չի պատրաստվում միջամտել։ Նա հանձնարարել է Վրաստանի արտաքին գործերի նախարար Սալոմե Զուրաբիշվիլուն համարժեք գնահատական տալ ռուսական կողմի գործողություններին։ Ժվանիան նաեւ մեկնաբանել է Գալիի շրջանի իրադարձությունները՝ հայտարարելով, որ «բոլորը, ովքեր կհամարձակվեն վիրավորել տարածաշրջանի վրաց բնակչությանը, արժանին կստանան»։

«Ղարաբաղյան հակամարտության հետ կապված պրոբլեմները մանրամասների մեջ են»

Բայց ընդհանուր եզրերն այնքան մոտ չեն, որ հնարավոր լինի մանրամասների մասին խոսել

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի ասուլիսը նվիրվելու էր 2004 թվականի դիվանագիտական տարվան, բայց, ինչպես եւ սպասվում էր, վաղ առավոտյան Պրահայից վերադարձած նախարարի հետ լրագրողների խոսակցության առանցքը դարձավ Ադրբեջանի իր պաշտոնակցի հետ նրա հանդիպումը։

Օսկանյանի գնահատմամբ, պրոցեսի ընդհատումից հետո բանակցությունների վերսկսումը դրական քայլ էր, եւ պրոցեսի առաջընթաց արձանագրվել է։ Նախարարները պարզաբանել են, որ խորքային որոշ հարցերում ըմբռնումների ընդհանրություն կա, բայց միայն խորքային հարցերում։ «Երբ մանրամասների մեջ ես մտնում, պարզվում է, որ այդ ընդհանուր եզրերն այնքան մոտ չեն իրար, որպեսզի հնարավոր լինի խորանալ մանրամասների մեջ», այսպես է գնահատում հանդիպման էությունը Վարդան Օսկանյանը։

«Ազգի» հարցադրմանը, թե Պրահայի հանդիպման ժամանակ արդյոք քննարկվե՞լ է ղարաբաղյան հակամարտության խնդիրը 2 երկրներում հանրաքվեի միջոցով լուծելու տարբերակը, ինչի մասին արդեն շրջանառվում է դիվանագիտական շրջանակներում, արտգործնախարարը պատասխանեց. «Թույլ տվեք չպատասխանել այդ հարցին։ Ղարաբաղի հետ կապված բոլոր հարցերը բոլոր էլեմենտներով բանակցությունների սեղանին են։ Թե հետագայում ինչպես կհարաբերակցվեն դրանք, ինչպես կշաղկապվեն ու ինչ հերթականություն կլինի կիրառման առումով, դեռ կերեւա։ Բավական բարդ պրոցես է լինելու, բայց որոշ հեռանկարներ երեւում են»։

Տես էջ 8

ՄԱՐՍԵԼ

Ֆրանսահայ կինը հացադուլի միջոցով պահանջում է Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը

Այսօր, հինգշաբթի, 7-րդ օրն է հացադուլի, որը նախաձեռնել է ֆրանսահայ տիկին Ջուլյա Քարդինյանը, պահանջելով Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը Թուրքիայի կողմից։ 44-ամյա կինը, որը մայր է 4 երեխաների, հացադուլը նախաձեռնել է Մարսելի հայոց եկեղեցու (Պրադո պողոտա, թիվ 339) գավիթում։ Նա պահանջում է, ինչպես մեր թերթին տեղեկացնում է Ժան Էֆիյանը Փարիզից, ունկնդրություն Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակից, որին ուզում է ներկայացնել Թուրքիայի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման իր պահանջը։

Առայժմ տեղի մամուլը, ինչպես նաեւ հայկական համայնքը չեն արձագանքել նրա պահանջին։ «Սակայն ես իսկապես վճռել եմ գնալ մինչեւ վերջ եւ հասնել նպատակիս», ասել է նա մեր թղթակցին նվաղած ձայնով։

Դպրոցականները լիովին կվայելեն ձմեռային արձակուրդը

Խստաշունչ ձմեռն իր հետ բազմաթիվ խնդիրներ է բերել նաեւ հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում՝ սառը դասասենյակներ, ցածր հաճախելիություն, կապված շնչառական ուղիների հիվանդությունների, կարմրուկի ու ջրծաղկի հետ եւ մի շարք այլ պրոբլեմներ, որոնք հիմք են դարձել մարզպետարանների ու Երեւանի քաղաքապետարանի հանրակրթական վարչությունների համար դիմելու ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարին՝ երկարաձգելու ձմեռային արձակուրդը։ Վերը նշված առաջարկությունների եւ նախարարության հանրակրթության վարչության եզրակացության հիման վրա նախարար Սերգո Երիցյանի հրամանագրով դպրոցականների (2-10-րդ դաս.) գարնանային (մարտի 21-27-ը ներառյալ) արձակուրդը միավորվել է ձմեռայինին եւ տեւելու է դեկտեմբերի 27-ից հունվարի 23-ը։ Առաջին դասարանցիների արձակուրդը երկարաձգվել է մինչեւ փետրվարի 6-ը, իսկ գարնանային արձակուրդը՝ մարտի 21-27-ը ներառյալ։

Մ. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

Գուլուզադեն Կազիմիրովին համարում է հայամետ

ԲԱՔՈՒ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Քաղաքագետ Վաֆա Գուլուզադեն հայտարարել է, որ «Կազիմիրովը միշտ աչքի է ընկել իր հայանպաստ դիրքորոշմամբ եւ այդ պատճառով իր արտահայտությունները ինձ համար նորություն չեն։ Կազիմիրովը արտահայտում է Մոսկվայի կարծիքը։

Ղարաբաղյան հակամարտության հեղինակը հենց Կրեմլն է, որի նպատակն էր իր ազդեցության գոտում պահել Հայաստանը եւ ճնշում գործադրել Ադրբեջանի վրա։ Մեր հողերի օկուպացման մեղավորը Ռուսաստանն է», նշել է քաղաքագետը։

Գուլուզադեի կարծիքով, Ադրբեջանը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում չի արժանանա միջազգային հանրության աջակցությանը այնքան ժամանակ, քանի դեռ չի մեղադրել Ռուսաստանին։ «Ադրբեջանը պետք է միջազգային հանրությանը բացատրի, թե ով է մեր հողերի գրավման իսկական մեղավորը»։

Այնուամենայնիվ, ըստ Վ. Գուլուզադեի, Ռուսաստանը հոյակապ հասկանում է, որ Լեռնային Ղարաբաղը երբեք չի դառնա անկախ, եթե Ադրբեջանին չստիպեն ստորագրել ամոթալի խաղաղություն։ «Իրականում Ռուսաստանը սոսկ «արգելակում» է հակամարտության կարգավորումը, քանի որ ոչ միայն ագրեսոր երկրի կողմնակից է, այլեւ ինքն է ագրեսիայի մասնակից ընդդեմ ադրբեջանական հողերի», նշել է Գուլուզադեն։

«Խնդիրը, որին բախվել է Ադրբեջանը, Ռուսաստանն է ստեղծել, այնպիսիները, ինչպիսին Կազիմիրովն է, տեսնում են, որ Ռուսաստանը արդեն կորցրել է իր ազդեցությունը, կրկին ցանկանում են ցույց տալ նրա նշանակալիությունը», համարում է քաղաքագետը։

Դալմայի այգիների հողամասերի վարձակալության գործը Եվրոպական դատարանում

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը Ստրասբուրգում քննության է ընդունել Երեւանի Դալմայի այգիների հողամասերը վարձակալման տալու գործը։ Հայցը ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության ներկայացրել են Ա. Սախարովի անվան մարդու իրավունքների պաշտպանության հայկական կենտրոնը, Տարածաշրջանային զարգացման կենտրոնը (Տրանսպարենսի ինտերնեյշնլ) եւ Հայկական բուսաբանական ընկերությունը։ Ինչպես հայտնեց Կենտրոնի իրավաբան Մերի Խաչատրյանը, հիշյալ կազմակերպությունների եվրոպական դատարան դիմելու պատճառը Դալմայի այգիների սեփականաշնորհման մասին Հայաստանի կառավարության որոշումները անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցը քննարկման ընդունելուց տեղի դատարանների հրաժարվելն է։

Կառավարության որոշումներին համապատասխան, «Ֆրանկ Մյուլլեր Հայաստան» եւ «Ռենկո Արմսթեյթ» ՍՊԸ-ները 50 տարի ժամկետով վարձակալության են ստացել, համապատասխանաբար, 3 հա եւ 5 հա հողակտորներ, Տավրոս եւ Սիրանուշ Գալըճյանները՝ 5 հազ. քմ, «Հայկական ավիաուղիներ» ընկերությունը (որն անմիջապես իր իրավունքները փոխանցել է «Միկա Լիմիթեդ» ընկերությանը)՝ 5 հա։

Ըստ իրավաբան-իրավապաշտպանների, կառավարական որոշումներում իրենք բացահայտել են օրենսդրության, մասնավորապես «Իրավական ակտերի մասին» եւ «Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենքների, ՀՀ Հողային օրենսգրքի, Օրհուսի կոնվենցիայի մի շարք դրույթների բազմաթիվ խախտումներ։

Գլոբալ ջերմացումն անխուսափելիորեն կհանգեցնի բնական համաղետների աճի

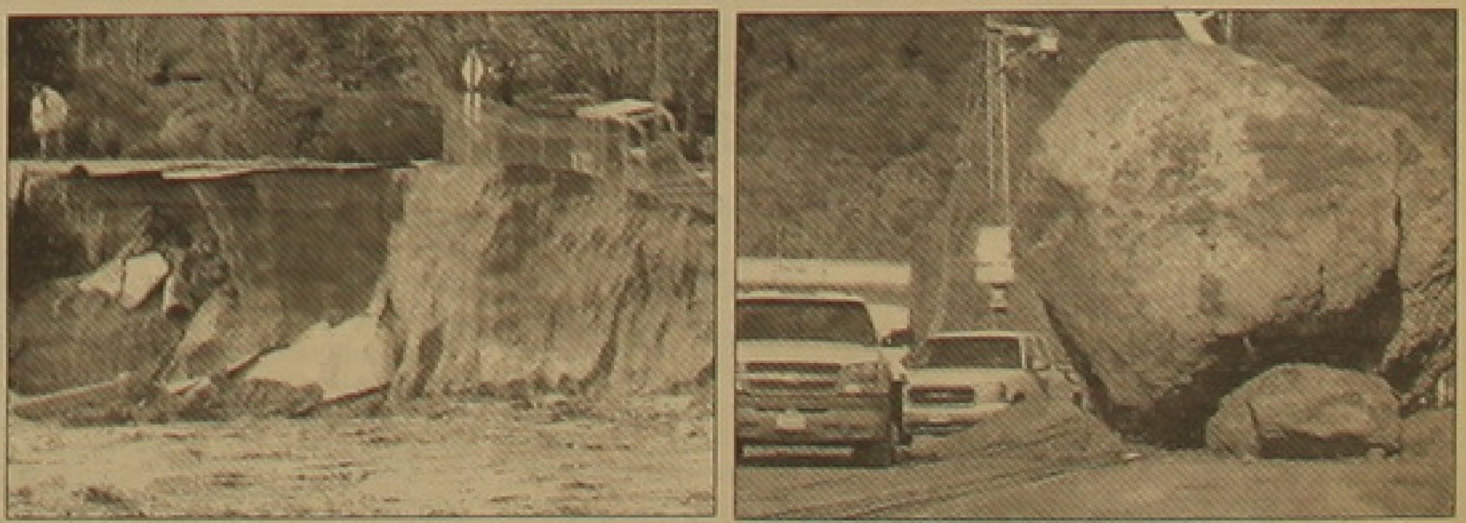

Տարերային աղետի հետեւանքներ Կալիֆոռնիայում եւ Ավստրալիայում։

ՄԱՅՆԻ ՖՐԱՆԿՖՈՒՐՏ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Գլոբալ ջերմացումն անխուսափելիորեն կհանգեցնի բնական համաղետների, ամենից առաջ փոթորիկների եւ ջրհեղեղների աճի։ Այս մասին հայտարարել է Մաքս Պլանկի անվան օդերեւութաբանության ինստիտուտի (Համբուրգ) ներկայացուցիչ Մոջիբ Լատիֆը։

«Մենք սպասում ենք նման աղետների ծավալում՝ որպես կլիմայի կերպափոխման հետեւանք», ասել է նա՝ ընդսմին ընդգծելով, որ Հարավային եւ Հարավ-արեւելյան Ասիայում մոլեգնած ցունամիի փիթխարի ալիքները բնավ կապված չեն կլիմայի փոփոխման հետ։ Այնուամենայնիվ, տարերքի հարվածը, որը շուրջ 200 հազար կյանք խլեց, գիտնականի կարծիքով, ցույց տվեց, թե որքան ավերիչ կարող են լինել ջրհեղեղների հետեւանքները։

ԱԶԳ **Ընթացիկ**

Սեզոնայնությամբ ու դոլարի ուժեղացմամբ է պայմանավորված ներկայիս փոխարժեքը

Դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի ներկայացման ժամանակ նշեց ԿԲ նախագահը

2005 թ. դրամավարկային քաղաքականության առաջին եռամսյակի հիմնական ուղղությունները երեկ Կենտրոնական բանկում ներկայացվեցին կոմերցիոն բանկերի ներկայացուցիչներին: Ներկայացնելով դրանք, ԿԲ դրամավարկային քաղաքականության վարչության պետ **Աշոտ Միրզոյանը** հայտնեց, որ այս տարվա համար ծրագրված է 8 տոկոս տնտեսական աճ: Նախորդ տարվա 11 ամիսներին գրանցվել է 10 տոկոս տնտեսական աճ: Առավել մեծ աճ արձանագրած ճյուղը գյուղատնտեսությունն է եղել՝ 14 տոկոս: Հաջորդ, գնաճային ցուցանիշը չի գերազանցել նախատեսված 3 տոկոսը, կազմելով 2 տոկոս: Հիշեցնենք, որ այստեղ խոսքը նվազագույն սպառողական զամբյուղի մեջ մտնող ապրանքների գնաճին է վերաբերում, իսկ ընդհանուր գնաճը կազմել է 7 տոկոս:

Կոմերցիոն բանկերի ղեկավարներին եւ ներկայացուցիչներին երեկ ներկայացվեց նաեւ պետական պարտատոմսերի թողարկումների եւ մարումների ծրագիրը: Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության վարչության պետ **Արուսյակ Մարգարյանը** մասնավորապես տեղեկացրեց, որ այս տարվա ընթացքում նախատեսվում են երկարաժամկետ պարտատոմսերի թողարկումներ՝ 8, 10, 12 եւ 15 տարի ժամկետայնությամբ: Նա նաեւ հայտնեց, որ անցյալ տարվա ընթացքում լավագույն գործակալ բանկ է ճանաչվել «Կոնվերս բանկը» եւ լավագույն դիլեր բանկ «Ինեկո բանկը»:

Դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի մասին լրագրողներին պարզաբանումներ տալով, ԿԲ նախագահ **Տիգրան Սարգսյանը** նշեց, որ ծրագրի ներկայացումը նպատակ ունի շուկայի մասնակիցներին՝ բանկերին, դիլերներին եւ գործակալներին տեղյակ պահել, թե դրամական բազայի կառավարման տեսակետից ինչպիսի գործողություններ է իրականացնելու Կենտրոնական բանկը: Դա հնարավորություն կտա, որպեսզի վերջիններս իրենց քաղաքականությունը համահունչ դարձնեն ԿԲ քաղաքականության հետ:

Փոխարժեքի ներկա վիճակի մասին հարցին պատասխանելով, Տիգրան Սարգսյանը նշեց, որ տարեսկզբին շուկայում մշտապես դրսեւորվում է սեզոնայնության գործոնը: Այսինքն, տարեվերջին բնակչությունը մեծածավալ գնումներ է իրականացնում հիմնականում դրամով, որի արդյունքում դրամի տեսակարար կշիռը կտրուկ ավելանում է դրամական բազայի մեջ: Իսկ հաջորդ տարվա սկզբին դրամի տեսակարար կշիռը դրամական բազայի մեջ նորից նվազում է: Այս տարվա առանձնահատկությունն, ըստ ԿԲ նախագահի, նաեւ այն է, որ սեզոնայնությանն ավելացավ դոլարի դիրքերի ուժեղացումը եվրոյի նկատմամբ: Այս երեւույթն էլ իր ազդեցությունն է թողնում մեր շուկայում: Այդուհանդերձ, Տիգրան Սարգսյանն ընդգծեց, որ Հայաստանը շարունակում է մնալ դոլարացված երկիր, չնայած նախորդ տարի եվրոյով գործառույթները կտրուկ աճել են: Մեր քաղաքացիները շարունակում են իրենց խնայողությունները պահել դոլարով, մասնավոր փոխանցումների 95 տոկոսը դոլարային է:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՐՑԵՐ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆԻՆ

Խորան իմացության

Այս տարի եւս Սուրբծննդյան եւ Հայտնության տոնը հասու եղավ հավատացյալներին, ովքեր դեռ մինչեւ Անվանակոչության օրը՝ հունվարի 13-ը իրար ողջունեցին «Քրիստոս ծնավ եւ հայտնեցավ» եւ «Ձեզ եւ մեզ մեծ ավետիս» խոսքերով: Շատերը Ամանորից առավել մեծ շուքով տոնեցին մեր Տեր Աստծու Ծննդյան ու Հայտնության տոնը եւ սակայն ուրախությանը զուգահեռ ունեցան հարցեր, որոնք ուղղեցինք Արարատյան հայրապետական թեմի Արգավանդի Սբ. Սարգիս եկեղեցու հոգեւոր հովիվ Տ. Շմավոն քհն. Ղեւոնդյանին:

- Տեր հայր, Սուրբծննդյան սեղանին իրավունք չունենք մսից համադամ խորտիկներ դնելու: Ինչո՞ւ: (Աննա Արիստակեսյան, Երեւան):

- Որովհետեւ Սուրբծննդյան տոնին նախորդում է պահքի յոթնօրյա շրջան, որից դուրս գալուց անմիջապես հետո ըստ ավանդված կարգի պետք է ձկնեղեն օգտագործել: Վերջինս առավել դյուրամարս է եւ անվտանգ առողջության համար: Չէ՞ որ պահքի ժամանակ մարդը զերծ է եղել դժվարամարս մսեղենից, իսկ պահքից անմիջապես հետո ուտիք օրվա կերակուրներին անցնելը կարող է մարսողական դժվարություններ առաջացնել: Այնպես որ, այս ավանդույթը կարող է դիետիկ բնութագրվել:

- Սուրբ Ծննդյան տոնի օրը իմ տանը պատահաբար մահմեդական հյուրեր եղան: Իրավունք ունե՞ի նրանց հյուրասիրել զատկական ուտեստներով: (Ռոզա Համբարձումյան, 44 տ.)

- Քրիստոնյան, մանավանդ հայ քրիստոնյան, իրավունք ունի եւ նույնիսկ պարտավոր է հավուր պատշաճի հյուրընկալել իր դուռը բախած հյուրին ու ճամփորդին, որով պիտի կատարվի Քրիստոսի խոսքը. «Սոված էի, կերակրեցիք, ծարավ էի, ջուր տվեցիք» (Մատթեոս 25:34-45): Իսկ ուտեստն ինքնին, թեկուզ բրնձով, չամիչով փլավը կամ ձուկը, խոր եկեղեցական խորհուրդ չի արտահայտում: Դրանք ուղղակի խորհրդանշական իմաստ ունեն, մանավանդ հացն ու գինին:

- Տեր հայր, ինչո՞ւ տարվա միայն որոշակի օրերի իրավունք ունենք տնօրհնեքի կարգ կատարելու եւ ո՞րն է այդ կարգի իմաստը: (Վարդուհի Աղասարյան, Աբովյան):

- Այո, տարվա մեջ երկու շրջան կա տնօրհնեքի համար՝ Սուրբ Ծննդյան տոնի հաջորդ օրվանից մինչեւ Զատիկ եւ զատկական տոնի հաջորդ օրվանից մինչեւ Ծննդյան տոն: Այս երկու շրջանում էլ կատարվում է նույն կարգը՝ տարբերությամբ շարականների եւ օրվա խորհրդին համապատասխան ավետարանական ընթերցումների:

Տնօրհնեքի իմաստի մասին: Ըստ մեր հայրերի ավանդած կարգի, տարվա մեջ հինգ տաղավար տոներին հաղորդությամբ հոգին մաքրած հավատացյալը չար ուժերից եւ այլ կասկածելի էներգիաներից կարող է եւ պետք է մաքրի նաեւ իր կացարանը, որպեսզի մաքրված հոգով մուտք գործի նաեւ մաքրված ու օրհնված իր տունը: Տնօրհնեքի շնորհիվ Աստծո բարեխնամ աջն ու Նախախնամությունն է խնդրվում պահպանելու համար այդ տունն ու նրա բնակիչներին:

- Տեր հայր, եկեղեցական ծիսակարգերի կատարման ժամանակ մատղի գումար են տալիս հոգեւորականին: Ինչո՞ւ եւ ինչքա՞ն գումար պետք է տանք հոգեւորականին:

- Հնուց ի վեր հոգեւորականներն ու եկեղեցին պահվել են ժողովրդի հատկացրած տասանորդի շնորհիվ: Հիմա էլ քահանան աշխատավարձ չի ստանում ոչ մի տեղից, եւ հավատացյալի տված գումարը, որի չափը խիստ կամավոր է, հնարավորություն է քահանայի համար գոնե թեթեւացած տեսնելու իր աշխարհիկ հոգսերը: Հոգեւորականին գումար տալու առավել գեղեցիկ բնորոշում է «խաչհամբույր» անվանումը, որ հնուց ավանդված մի գեղեցիկ մեկնաբանություն է, թե քահանային գումար են տալիս ոչ թե աղոթելու համար (աղոթքն անգին է), այլ նրա ձեռքին եղած խաչը համբուրելու համար, որ իրավամբ մեծ պատիվ է ճշմարիտ հավատացյալ քրիստոնյայի համար:

Ձեր հարցերը հոգեւորականին կարող եք ուղղել Երեւան, Հանրապետության 47 կամ susanik@mail.ru հասցեներով:

Պատրաստեց
ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆԸ

«Հայաստանի անտառներ» ՀԿ-ն խթանում է երիտասարդների մասնակցությունը բնապահպանական ծրագրերին

«Հայաստանի անտառներ» հասարակական կազմակերպությունը Ցիցիլյան հիմնադրամի ֆինանսավորմամբ տարին սկսել է բնապահպանական երկարատեւ ծրագրով: Սկիզբը բնապահպանական եռօրյա դասընթացն է հասարակական կազմակերպությունների համար: Այն մեկնարկեց երեկ Թեքեյան մշակութային միությունում: Մասնակցում են նախապես հայտարարված մրցույթով անցած 12 հասարակական կազմակերպություններ, 7-ը մարզերից (Սյունիք, Կոտայք, Շիրակ, Լոռի), 5-ը՝ Երեւանից: Հիմնական պահանջն ուսանողության հետ աշխատանքի փորձն է եղել: Դասընթացի ավարտին երեք շաբաթվա ընթացքում մասնակից ՀԿ-ները պետք է ներկայացնեն շրջակա միջավայրի պահպանության ծրագրեր, որոնցից 5-ը կընտրվեն «Հայաստանի անտառներ» կազմակերպության մասնագիտական խմբի կողմից եւ կիրականացվեն մինչեւ տարեվերջ: Առաջարկվող ծրագրերի իրականացման ժամկետը պետք է լինի 8 ամիս, արժեքը՝ ոչ ավելի, քան 7 հազար դոլար եւ պարտադիր պետք է ներառեն ուսանողներին: «Հայաստանի անտառներ» ՀԿ-ի նախագահ Ջեֆրի Թուֆենկյանը ցանկալի է համարում ուսանողների աշխատանքի համար որոշակիորեն վճարելը: ՀԿ-ների կողմից առաջարկվող ծրագրերում այդ կետի առկայությունը գնահատելու են կազմակերպիչները: 30-35 հազար ամերիկյան դոլար արժեցող այս ծրագրի իրականացումը կազմակերպիչը վերահսկելու է կատարող ՀԿ-ի երկամսյա հաշվետվությունների միջոցով: Արդյունավետության դեպքում ծրագիրը կարող է դառնալ շարունակական, ինչպես վստահեցրեց «Հայաստանի անտառներ» կազմակերպության նախագահ Ջեֆրի Թուֆենկյանը:

ՆՈՒՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Անատոլի Ավագյանը՝ գլխավոր հարկադիր կատարող

Ի պատասխան «Արմինֆո» գործակալության հարցի՝ դատական ակտերի հարկադիր կատարման (ԴԱՀԿ) համակարգում իբր տեղի ունեցած կադրային փոփոխությունների վերաբերյալ, արդարադատության նախարարի մամուլի քարտուղար Արա Սաղաթելյանը պարզաբանեց, որ «Դատական ակտերի հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության մասին» օրենքի համաձայն ՀՀ արդարադատության նախարարի տեղակալի եւ գլխավոր հարկադիր կատարողի պաշտոններն անհամատեղելի են: Այս պատճառով, համաձայն հիշատակված օրենքի 11 հոդվածի 1-ին կետի, ըստ որի ՀՀ գլխավոր հարկադիր կատարողին պաշտոնի է նշանակում եւ ազատում ՀՀ արդարադատության նախարարը, 2005 թ. հունվարի 11-ին Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը հրաման է ստորագրել արդարադատության երկրորդ դասի պետական խորհրդական Անատոլի Ավագյանին գլխավոր հարկադիր կատարողի պաշտոնում նշանակելու վերաբերյալ:

Ներկայումս Ա. Ավագյանը, ինչպես եւ նախկինում, շարունակում է ղեկավարել ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ ծառայությունը:

Ա. ՄԻՔԱԵԼՅԱՆ
ՀՀ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

Փոփոխություններ ԼՂՀ կառավարության կառուցվածքում եւ կազմում

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 12-ին ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը ստորագրել է «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահի 2002 թ. հոկտեմբերի 9-ի «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարության կառուցվածքը հաստատելու մասին» հրամանագրում փոփոխություն կատարելու մասին» հրամանագիրը: Համաձայն հրամանագրի, արտադրական ենթակառուցվածքների զարգացման եւ քաղաքաշինության նախարարությունը վերակազմակերպվել է տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցվածքների զարգացման նախարարության ու քաղաքաշինության նախարարության:

Նախագահի նույն օրվա հրամանագրերով՝ **Բորիս Ալավերդյանը** նշանակվել է քաղաքաշինության նախարար, ազատվելով արտադրական ենթակառուցվածքների զարգացման եւ քաղաքաշինության նախարարի պաշտոնից:

ԼՂՀ տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցվածքների զարգացման նախարար է նշանակվել **Արմո Ծատուրյանը**, որը մինչ այդ զբաղեցրել է Ասկերանի շրջանի վարչակազմի ղեկավարի պաշտոնը:

Ինչպես հայտնում են ԼՂՀ նախագահին առընթեր տեղեկատվության գլխավոր վարչությունից, հունվարի 12-ին Արկադի Ղուկասյանը ստորագրել է նաեւ հրամանագիր, համաձայն որի **Գարիկ Գրիգորյանը** նշանակվել է ԼՂՀ նախագահի օգնական:

ՕՊԵՐԱՏԻՎ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

Փեսայի դանակի հարվածը մահացու էր

Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ ոստիկանության հասարակայնության հետ կապի եւ լրատվության վարչության տրամադրած օպերատիվ տեղեկագրից, հունվարի 11-ին ոստիկանության Ախուրյանի բաժին հիվանդանոցից հաղորդվել է, որ մարմնի տարբեր մասերում սուր կտրող գործիքից ստացած վնասվածքներով իրենց մոտ են տեղափոխվել Ազատան գյուղի բնակիչներ Քրիստինե Մ.-ն, Գրիգոր Մ.-ն եւ 1961 թ. ծնված Ժիրայր Մուրադյանը, վերջինս կրծքավանդակի մասում ստացած վնասվածքից մահացել է: Ձեռնարկված օպ. միջոցառումներից պարզվել է, որ նույն օրը Ազատան գյուղում, տան մոտ ծագած վիճաբանության ժամանակ Մուրադյաններին դանակահարել է Ժիրայր Մուրադյանի փեսան, 1976 թ. ծնված Գեւորգ Պապիկյանը եւ դիմել փախուստի: Հունվարի 12-ին վերջինս ներկայացել է ոստիկանության բաժին եւ ներկայացրել հանցագործության գործիք դանակը: Գեւորգ Պապիկյանը ձերբակալված է, դեպքի հանգամանքները պարզվում են, քննությունը վարում է դատախազությունը:

«Օպելը» շրջվել է սառցապատ ճանապարհին

Հունվարի 11-ին, ժամը 17-ի սահմաններում Արտակ Ս.-ն վարելով անձնական օգտագործման «Օպել մոնտերեյ» մակնիշի ավտոմեքենան, Աշտարակ-Երեւան ճանապարհի 17 կմ-ին շրջվել է եւ մարմնական վնասվածքներով տեղափոխվել հիվանդանոց: Կատարվում է նախաքննություն:

Մ. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն / հեռ 582483
Շուրջօրյա լրատվական ծառայություն / հեռ 529353
Համակարգչային շարուածը «Ազգ»-ի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Հանրապետության նախագահի մրցանակը երիտասարդներին

Առջեւում անդրանիկ մրցանակաբաշխությունն է

Ճանաչված բարերարներ եւ ՀՀ նախագահի ամենամյա մրցանակի հովանավորներ Ժան եւ Ալբեր Պողոսյանների՝ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի հետ համատեղ նախաձեռնության արդյունքում ի հայտ եկավ ՀՀ նախագահի երիտասարդական մրցանակ հիմնելու ծրագիրը, որն էլ արժանացավ հանրապետության նախագահի հավանությանը եւ ամրագրվեց 2004-ի դեկտեմբերին նրա ստորագրած հրամանագրով: Ինչո՞վ է պատճառաբանվում ՀՀ նախագահի եւս մեկ՝ երիտասարդական մրցանակի հիմնումը, ինչպե՞ս է կազմակերպվելու մրցանակաբաշխությունը, ինչպե՞ս է ապահովվելու մրցանակաբաշխության թափանցիկությունը. այս հարցերին է անդրադառնում «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Նաիրա Մելքումյանը:

- Տիկին Մելքումյան, արդեն հինգ տարի գիտության եւ մշակույթի գործիչներին շնորհվում է ՀՀ նախագահի մրցանակը՝ յուրովի նպաստելով այս երկու ոլորտների զարգացմանը, խթանելով արժեքավոր գործերի ստեղծումն ու արժանի գնահատական տալով դրանց: Ինչո՞վ է պատճառաբանվում ՀՀ նախագահի երիտասարդական մրցանակի հիմնումը:

- Իհարկե, հարցը տեղին է, քանի որ արդեն իսկ սահմանված է ՀՀ նախագահի մրցանակը, որը շնորհվում է 8 անվանակարգերում՝ ընդգրկելով գիտության ու մշակույթի կարեւորագույն ճյուղերը (բնական գիտություններ, տեխնիկական գիտություններ եւ ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ, ֆիզիկա, բժշկագիտություն, արվեստ, գրականություն, հումանիտար գիտություններ, մարդասիրական արժեքների տարածմանն ուղղված գործունեություն եւ ծրագրեր), եւ, ըստ էության, այս մրցանակը շնորհվում է առանց տարիքային որեւէ սահմանափակման: Այդ դեպքում, իհարկե, հարկ է պարզաբանել, որ տարիքային սահմանափակմամբ 18-25 տարեկանների համար շնորհվող ՀՀ նախագահի երիտասարդական մրցանակը սահմանվել է հստակ նպատակով՝ ընդգծել, առանձնացնել երիտասարդ մտավորականների գործունեության կարեւորությունը մեր երկրում: Ի վերջո, չափազանց կարեւոր եւ մեզ համար հրատապ է սերնդափոխության ապահովումը ամենատարբեր ոլորտներում. «Հայաստան» հիմնադրամի հավատարիմ բարերարներ Ժան եւ Ալբեր Պողոսյանների հետ մեր համատեղ նախաձեռնության արդյունքում ծնված այս ծրագիրը՝ երիտասարդների համար մրցանակաբաշխությունը, համոզված եմ, կծառայի նպատակին՝ ի հայտ բերելով նոր անուններ, նոր տաղանդներ, աչքի ընկնող գործերի ստեղծման առիթ ու խթան դառնալով:

- Ի՞նչ է արվել ու արվում մրցանակաբաշխության կազմակերպման ուղղությամբ:

- «Հայաստան» հիմնադրամը մրցույթին մասնակցելու հայտարարություն-հրավերով արդեն իսկ հանդես է եկել թե՛ մամուլով, թե՛ հեռուստատեսությամբ: Հունվարի 10-ից փետրվարի 28-ը հիմնադրամն ընդունում է մրցույթի մասնակցության հայտերը: Մասնակցել կարող են ՀՀ քաղաքացի այն բոլոր երիտասարդները, ովքեր հայտերի ընդունման ժամկետին նախորդած մեկ տարվա ընթացքում ստեղծագործական արժեքավոր աշխատանք են կատարել կերպարվեստի, կինոյի, երաժշտության եւ գրականության ասպարեզներում: 3 հզ. դոլարին համարժեք դրամ կազմող մրցանակը շնորհվելու է կերպարվեստ եւ կինո (3 մրցանակ), երաժշտություն (1 մրցանակ), գրականություն (1 մրցանակ) անվանակարգերում: Կարող են ներկայացվել ինչպես արդեն տպագրված, ցուցադրված, հանրության «դատին» հանձնված աշխատանքներ, այնպես էլ՝ անտիպ ու դեռեւս ասպարեզ չհանված գործեր: Պարզապես վերջինի դեպքում ի հայտ է գալիս հեղինակային իրավունքների պաշտպանության խնդիրը, ինչն ապահովելու նպատակով էլ հիմնադրամը պահանջում է անհրաժեշտ տեղեկանք «Հայհեղինակ» հեղինակների իրավունքների պաշտպանության հասարակական կազմակերպությունից:

- Բնականաբար, յուրաքանչյուր մրցանակաբաշխություն իր հեղինակությունն ապահովում է նախեւառաջ մրցութային հանձնաժողովների թափանցիկ գործունեության ու անաչառ ընտրության շնորհիվ: Ի՞նչ է արվում այդ թափանցիկության ապահովման համար:

- Ինչպես եւ ՀՀ նախագահի մրցանակի պարագայում՝ արդեն իսկ պատշաճ հեղինակություն եւ վստահություն վայելող, երիտասարդական մրցանակի հավակնորդների ընտրության դեպքում եւս կապահովվի անհրաժեշտ թափանցիկությունը: Հանձնախմբերում ընդգրկված են անվանի արվեստագետներ ու բարձրորակ մասնագետներ. նրանց անունները, ի դեպ, «գաղտնի» չեն պահվել, մենք հրապարակել ենք հանձնախմբերի կազմերը: Ասենք, հանձնախմբերում ընդգրկված են նաեւ Ժան եւ Ալբեր Պողոսյանների ֆոնդի ներկայացուցիչները: «Կերպարվեստ եւ կինո» անվանակարգի համար ձեւավորված հանձնախումբն ամենաընդարձակն է՝ 11 հոգուց բաղկացած, քանի որ ոլորտն էլ բազմաճյուղ է (գեղանկարչություն, քանդակ, ֆոտոարվեստ, գրաֆիկա, դիզայն, խեցեգործություն, գոբելեն), հանձնախմբում ներկայացված են մասնագետներ այդ բոլոր ճյուղերից: Մնացյալը, համոզված եմ, «կփաստի» բուն մրցանակաբաշխությունն իր ողջ ընթացքով:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

«Հեռուստամարաթոն-2004»-ի նվիրատուները

«Ազգը» տարեվերջի իր համարներում արդեն զետեղել է «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի «Հեռուստամարաթոն-2004»-ի Հայաստանի եւ Արցախի նվիրատուների ցանկը: Նվիրատվությունները շարունակվում են, եւ, ի հավելումն, զետեղում ենք եւս 3 տասնյակ անուն:

Սարգսյան Սուսաննա
Վերդիյան Երվանդ
Հովհաննիսյան Դիանա
Ղարիբյան Արտակ
Հովսեփյան Հենրիկ
Վիրաբյան Պարգեւ
Միքայելյան Աղասի
Պապյան Խաչատուր
Սիմոնյան Ազատուհի
Սիմոնյան Արամե
Սիմոնյան Սիմոն եւ Դիանա
Սիմոնյան Անդրանիկ եւ Հայկուշ
Հովսեփյան Հայկ եւ Սիրան
Քեշիշյան Արտին եւ Անետ
Աղաջանյան Աշոտ
Մելքումյան Արմեն
Մայան Հովհաննես
Շեկյան Հայկ
Մալայան Գեւորգ
Մինասյան Մարտիրոս
Մանոյան Կիրակոս
Անեսօղլյան Մկրտիչ
Ծոռխյան Տիգրան
Հարությունյան Արկադի
Մարտիրոսյան Լեւոն
Չաթոյան Երվանդ
Թումանյան Ռոմեո
Սաֆարյան Սերյոժա
Դանիելյան Հերմինե, Գայանե, Անետ եւ Ալբերտ
Դանիելյան Պարույր
Մուրադյան Սամվել
Գրիգորյան Լիլիթ

Պատվո լեգեոնի շքանշան Սոնա Ադամյանին

Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության ֆրանսիական մասնաճյուղի տեղեկագիրը հաղորդում է, որ ՀԲԸՄ կարկառուն անդամ տիկին Սոնա Ադամյանին շնորհվել է Ֆրանսիայի բարձրագույն պարգեւ՝ Պատվո լեգեոնի շքանշան: 2004 թ. դեկտեմբերի 8-ին շքանշանը նրան է հանձնել Ազգային ժողովի նախագահ Ժան-Լուի Դըբրեն:

Սոնա Ադամյանը ծնվել է Երուսաղեմում: Աշխատել է որպես թարգմանչուհի եւ միջազգային խորհրդատու: Ֆրանսիական շքանշանով պարգեւատրվել է բարեգործական միություններում կատարած կամավորական աշխատանքի, ինչպես նաեւ 21 տարվա մասնագիտական եւ հասարակական գործունեության համար:

ԱԺ նախագահն իր ելույթում շեշտել է տիկին Ադամյանի նվիրումն ու եռանդը, ինչպես նաեւ խոսել հայկականությունը եւ Ֆրանսիայի նվիրվածությունը, մայրական պարտականությունները եւ մասնագիտական հաջողությունը հմտորեն զուգորդելու նրա կարողության, ծավալած բարեսիրական գործունեության մասին:

Պարգեւատրման արարողության առթիվ հանդիսավոր ընդունելություն էր կազմակերպված ԱԺ նախագահի նստավայր Օթել Լասեում, որը կից է Ազգային ժողովի շենքին:

Պ. Ք.

Հ. եւ Ա. Վարդիվառեան «Զարթօնք» մամլոյ մրցանքը՝ Համբիկ Մարտիրոսեանին եւ Զաւէն Գրիգորեանին

«Զարթօնք» մամլոյ մրցանքի յանձնախումբը 2004 տարեշրջանին համար մրցանակակիրներ ընտրեց հայ մամուլի երկարամեայ նուիրեալներ **Համբիկ Մարտիրոսեանը** (Պէյրութ) ու **Զաւէն Գրիգորեանը** (Աթէնք), անոնց շնորհելով Հայկազուն եւ Անահիտ Վարդիվառեան մամլոյ մրցանակները:

Համբիկ Մարտիրոսեան ծանօթ անուն մըն է հայ մշակութային կեանքին մէջ իբրեւ հասարակական գործիչ, բանաստեղծ, բեմբասաց, հրապարակագիր, որուն վաստակը, յատկապէս անցնող տասնամեակին, մեծ է եղած հայ իրականութեան ներս ընդհանրապէս ու հայ հրապարակագրութեան մէջ մասնաւորաբար:

Զաւէն Գրիգորեան, շուրջ քառորդ դար եղած է Յունաստանի ՌԱԿ-ի շրջանակի պաշտօնաթերթ «Նոր Աշխարհ» շաբաթաթերթի խմբագիր, տեղւոյն ՀԲԸ Միութեան Գալփաքեան վարժարանի տնօրէն, կրթական մշակ, դասագիրքերու հեղինակ, բանաստեղծ, հրապարակագիր ու հասարակական գործիչ, մեծ ներդրում ունենալով յունահայոց ազգային կեանքին մէջ:

Յարգելի այս մշակութային-հրապարակագիրները, իբրեւ հայ մամուլի նուիրեալ զինուորագրեալներ, կը շարունակեն ծառայել իրենց կոչումին, իւրաքանչիւրը՝ իր ուրոյն մասնակցութեամբ ու նշանակելի ներդրումով, սատարելու համար հայ մամուլի բարգաւաճման ու ծաղկման:

Ինչպէս նախորդ տարիներուն, այս տարի եւս, մեր որդեգրած սկզբունքը կը պահենք, զոյգ քոյր գաղութներէ մէկական ներկայացուցիչի շնորհելով մրցանակները, աւելի զօդելու ու սերտացնելու համար աւանդական ու մնայուն կապերը:

Այս առթիւ, ջերմապէս կը շնորհաւորենք մրցանակակիրները, անոնց մաղթելով նորանոր յաջողութիւններ, իրենց գրիչները պահելու մշտադալար:

Յատուկ շնորհակալութիւն նաեւ հայ մամուլի պաշտպան ու զօրակից՝ Յակոբ Վարդիվառեան ամոլին, որ տասներորդ տարին ըլլալով կը պահէ այս օրինակելի նախաձեռնութիւնը:

«ԶԱՐԹՕՆՔ» ՄԱՄԼՈՅ ՄՐՑԱՆՔԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ
Պէյրութ

Քննարկման փուլում է «Հայաստան-2020» ծրագիրը

Յուրաքանչյուր երկրի զարգացման գործընթացի կարեւոր բաղադրիչներն են տվյալ երկրի ապագայի պատկերացումն ու դրա իրականացման ծրագիրը: Եթե որոշ ծրագրերի իրականացմանն աջակցում եւ նույնիսկ դրանք ղեկավարում են միջազգային կազմակերպություններ, ապա կան ծրագրեր, որոնք ստեղծվում են տեղում: Հայաստանում իրականացվում է այդպիսի մի նոր ծրագիր, որի իրականացմանն աջակցում է «Հայաստան-2020» ծրագիրը: Երեկ ԶԼՄ-ների եւ ՀԿ-ների հետ ծրագրի տնօրեն Արտաշես Ղազախեցյանը ներկայացրեց ծրագրի շրջանակներում՝ տարբեր վայրերում եւ տարբեր խավերի ներկայացուցիչների հետ անցկացրած ուսումնասիրությունների արդյունքում ստեղծված չորս սցենարները, որոնք զետեղվել են մեկ գրքույկում ու լույս տեսել հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուներով:

«Հայաստան-2020» ծրագրի շրջանակներում երկու տարում հարցումներ են արվել Հայաստանում եւ սփյուռքում զանազան խնդիրների շուրջ: Ծրագրի համակարգողների նպատակն է ներկայացնել հնարավոր գործելակերպի եւ սցենարների մի շարք, որն ընտրել են այն բազմաթիվ հարցազրույցներից, որոնք հաջորդ երկու տասնամյակների Հայաստանը պատկերում են կամ մռայլ եւ հոռետեսորեն, կամ էլ զավեշտական եւ չափազանց լավատեսությամբ:

Ժողովածուն ունի հիմնական նպատակ՝ ավելի շատ հայերի ներգրավել Հայաստանի ցանկալի ապագան համատեղ ծրագրելու գործընթացում, եւ առայժմ մշակված ծրագրի չորս սցենարների (որից միայն մեկի հեղինակն է հայ, մյուսները՝ ԱՄՆ-ից) վրա ծախսվել է 2 մլն ԱՄՆ դոլար: Ծրագրի հեղինակները Հայաստանն առաջիկայում ուզում են տեսնել ոչ թե գոյատեւող, այլ զարգացող ու հզորացող երկիր:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Հայաստանը 2020 թ.

Ինչպիսի՞ն կլինի Հայաստանը 15 տարի հետո: Հիմքեր կա՞ն երազելու ինքնավստահ, բարգավաճ եւ խաղաղ Հայաստանի մասին: Եվ ինչպե՞ս կարելի է հասնել դրան: Հեռանկարային այդ խնդրի լուծմանը 2001 թվականից ձեռնամուխ է եղել «Արմենիա-2020» կազմակերպությունը: ՀԲԸՄ ֆրանսիական մասնաճյուղից **«Ազգին»** տեղեկացնում են, որ միջազգային հետազոտական այդ կազմակերպությունն իր բարձրակարգ հետազոտություններով ձգտում է նպաստել Հայաստանի ապագային առնչվող ռազմավարական հայեցակարգի ձեւավորմանը:

ՀԲԸՄ-ն, որը սփյուռքից Հայաստանին հատկացվող օգնության գլխավոր մատակարարներից մեկն է, «Արմենիա-2020»-ի հետ միավորվել է միջազգային տեղեկատվական արշավի շրջանակներում: Հայաստանում ՀԲԸՄ խորհրդաժողովի առթիվ բացվեց «Արմենիա-2020»-ի ցուցավահանակ, 2004 թ. դեկտեմբերի 3-ին Բրյուսելում անցկացվեց համաեվրոպական խորհրդաժողով: Դրա շարունակությունը կդառնա առաջիկա մարտին Բոստոնում (ԱՄՆ) կայանալիք 3-րդ խորհրդաժողովը:

5 - 2006

Քարվաճառի բնակիչները. նրանք իրենց տները կորցրել են Մռավ սարի այն կողմում

82-ամյա Աշխեն Սաֆարյանը Գետաշենում թողել է կյանքի 7 տասնամյակները, նորակառույց տունը, պտղատու այգին: Ասում է, որ եթե հնարավորություն լինի, այս ամռանը կգնա իրենց տուն՝ կարոտն առնելու:

«1991 թ. մայիսի 6-ին թուրքերը մտան գյուղ եւ քշեցին գետաշենցիներին: Իմ երկհարկանի տանը թուրք է նստած: Ամեն ինչ թողել եմ, միայն մի պայուսակ եմ վերցրել: Այս ամռանն ուզում եմ գնալ մեր տուն: Ի՞նչ պիտի անի թուրքը», ասում է Աշխեն տատը:

Խորհրդային բանակը եւ ադրբեջանական ՕՄՕՆ-ը մի քանի օրվա ընթացքում ցիրուցան արեցին շուրջ 2000 տնտեսություն ունեցող միակ հայաբնակ գյուղը: 67-ամյա Եղիշ Մարկոսյանն անտառներով, սարերով, ձորերով Գետաշենից դուրս է բերել ու փրկել ավելի քան 200 համագյուղացիների, երկու անգամ վիրավորվել է:

Աշխեն Սաֆարյանը 4-ամյա թոռան հետ:

«Էն, որ գայլը մտնում է մի հազար ոչխարի մեջ եւ հինգը մի տեղ, տասը մի տեղ, քանը մի տեղ են փախչում, էնպես էլ Գետաշենը ցիրուցան եղավ», ասում է Եղիշ քեռին: «Մեր գյուղի նմանը Ղարաբաղում չի եղել: Ոչ մի ռոմբ մտցնել չի գնում»:

Խռպոտ ձայնով այս մարդը վերջին 13-14 տարիներին երեք անգամ բնահան է եղել: Հիմա նա իր տղաների ու 40 գետաշենցի ընտանիքների հետ ծառ է տնկում, նոր այգի գցում Քարվաճառում, ասում է, որ եկել է այստեղ սահման պահելու:

«Գետաշենից իմ երեք տղաների հետ դուրս եկանք, ութ տարի Կամիրում ապրել, տեսա, որ այնտեղ չենք կարող մնալ: Սամվել Բաբայանը լսել էր, որ 40 ընտանիքով ուզում եմ Ղարաբաղ գալ, իմ հետեւից մարդ ուղարկեց: Եկանք, տեսանք, հավանեցինք: 10 ընտանիք էլ հետս բերի, Քարվաճառի մոտակա գյուղերից մեկում բնակեցրինք, գյուղն էլ անվանեցինք Նոր Գետաշեն», ասում է Եղիշ քեռին:

Քարվաճառի բնակիչները

Վասիլի Նալբանդյանը ԼՂՀ Շահումյանի շրջանի վարչակազմի ղեկավարն է: Ասում է, որ իր արմատները, տունը սարերի՝ Օմարի եւ Մռավի այն կողմում են: Քարվաճառ շրջկենտրոնում հարյուրից ավելի ընտանիքներ են հաստատվել, որոնց մեծ մասը տուն է կորցրել Ադրբեջանում, Լեռնային Ղարաբաղի հյուսիսում:

«Շահումյանի շրջանում բնակվում են հիմնականում նախկին շահումյանցիներ, գետաշենցիներ, Գարդմանում (Հյուսիսային Արցախ), Բաքվում, Սումգայիթում իրենց տները կորցրած հայ ընտանիքներ: Քարվաճառի շրջանը Շահումյան է կոչվել, որովհետեւ առաջինն այստեղ նախկին շահումյանցիներ են հաստատվել», ասում է Նալբանդյանը:

Երիտասարդ Տիգրան Գեւորգյանը տունը կորցրել է Բուզլուխում, այժմ ընտանիքի հետ բնակություն է հաստատել Շահումյանի շրջանի Նոր Բրաջուր գյուղում: «Մեր հայրենի գյուղը՝ Բուզլուխը, թողել եմ 8 տարեկանում: Շատ բան չեմ հիշում մեր գյուղից», ասում է Տիգրանը եւ ավելացնում, որ իրենց տանը ադրբեջանցին է բնակվում:

Բրաջուրը Խանլարի շրջանի տասնյակ հայկական գյուղերից մեկն է եղել: Նախկին բրաջուրցիները բռնի տեղահանվել են հայրենական օջախներից: Նրանցից մի քանի տասնյակ ընտանիքներ Շահումյանի կամ Քարվաճառի շրջանում հիմնել են Նոր Բրաջուրը: «Այստեղ եկանք հինգ հոգով: Հիմա ընտանիքի անդամների թիվը հասել է յոթի, եղբայրս է ամուսնացել, ունի այստեղ ծնված երեխա», ասում է Տիգրանը:

Քարվաճառի գրեթե բոլոր գյուղերը կրում են Շահումյանի, Խանլարի շրջանների, Գետաշենի ենթաշրջանի հայաթափված գյուղերի անունները՝ Էրքեջ, Մանաշիդ, Գետաշեն, Կարաչինար, Վերին Շեն: Որոշ գյուղեր կրում են իրենց բուն հայկական անունը՝ Զուար, Ծար, Ջերմաջուր, Քարվաճառ: Չնայած դժվարություններին, այստեղ մարդիկ կամաց-կամաց հարմարվում են: 82-ամյա Աշխեն տատին, երիտասարդ Տիգրանին, Եղիշ քեռուն եւ մյուսներին մեկ ընդհանուր բան է միավորում. նրանց բոլորի տները զավթել են ադրբեջանցիները, նրանց բոլորի պտղատու այգիները սարերի՝ Մռավի եւ Օմարի այն կողմում են:

Հեյդար Ալիեւը հայերից զավթած տներում ադրբեջանցիների է բնակեցրել

ՄԱԿ-ի տնտեսական, սոցիալական եւ մշակութային իրավունքների հարցերով (EOOSOC) հանձնաժողովը մտահոգություն է հայտնել «Ադրբեջանում փախստականների եւ ներքին վերաբնակների կողմից հայերին եւ էթնիկական այլ փոքրամասնություններին պատկանող գույքի յուրացման» փաստերի կապակցությամբ:

«Հանձնաժողովը խորհուրդ է տալիս Ադրբեջանին ձեռնարկել համապատասխան միջոցներ եւ ապահովել համարժեք փոխհատուցում կամ առաջարկել այլընտրանքային բնակավայրեր հայերին եւ այլ էթնիկական փոքրամասնություններին, որոնց գույքն ապօրինաբար յուրացրել են փախստականները եւ ներքին վերաբնակները», ասվում է ՄԱԿ-ի տնտեսական, սոցիալական եւ մշակութային իրավունքների հարցերով հանձնաժողովի նոյեմբերի 26-ի եզրակացությունում:

Ադրբեջանը պետական մակարդակով վերաբնակեցնում է զավթած հայկական գյուղերը: Մասնավորապես 2002 թ. սեպտեմբերին Ադրբեջանի հանգուցյալ նախագահ Հեյդար Ալիեւը մասնակցել է ԼՂՀ Շահումյան եւ Վերին Շեն հայկական գյուղերում հազար ադրբեջանական ընտանիքների բնակեցման պաշտոնական արարողությանը: Բնակեցումից հետո Շահումյանը եւ Վերին Շենը վերանվանվել են համապատասխանաբար Աշաղը Աղջաքենդ եւ Յոխարը Աղջաքենդ: Այս մասին ժամանակին գրել է Բաքվի «Էխո» թերթը՝ 2002 թ. սեպտեմբերի 10-ի եւ 14-ի համարներում:

Մինչ այդ, 2001 թ. օգոստոսի 22-ի հրամանագրով, ինչպես հաղորդել է պետական «Ազերթաջ» գործակալությունը, Հեյդար Ալիեւն Ադրբեջանի փախստականների եւ տեղահանվածների հարցերով պետական հանձնաժողովին պարտավորեցրել է «Գյուլիստանի տարածքի Գերանբոյի շրջանի Աշաղը Աղջաքենդ եւ Յոխարը Աղջաքենդ գյուղերում վերականգնել ավերված 1400 բնակելի տները», դրանցում վերաբնակեցնելով ադրբեջանցիներին: Նույն թվականի օգոստոսին Ադրբեջանի պետական նավթային հիմնադրամը 18 մլն դոլար է տրամադրել Շահումյանում եւ Վերին Շենում ադրբեջանցիների բնակեցման համար:

ԼՂՀ իշխանությունները փորձում են վերահսկել

Քարվաճառը բնակեցվում է տարերայնորեն: Պաշտոնական Երեւանի եւ Ստեփանակերտի պնդումները, որ իրենց վերահսկողության տակ գտնվող տարածքներում պետականորեն բնակեցում չի իրականացվում, ցավոք, համապատասխանում են իրականությանը: Եթե Ադրբեջանը պետական մակարդակով եւ պետական միջոցներով արդեն ադրբեջանցիներով է բնակեցրել 400 հազար բռնագաղթած հայերի շուրջ 80 հազար բնակարանները, ապա Հայաստանը եւ ԼՂՀ-ն չեն շտապում նույնն անել ու պետական մակարդակով բնակեցնել Քարվաճառը եւ մյուս շրջանները:

Այսպես, 1999 թ. հունվարի 1-ը Քարվաճառում Նոր տարին դիմավորեցին 8 տուն եւ 7 երեխա: Եթե անցնող 5 տարիներին շրջանում ընդամենը մի քանի հարյուր ընտանիքներ են բնավորվել, ապա Հեյդար Ալիեւը մեկ օրում միանգամից 1000 ընտանիքի է տեղավորել Գետաշենում եւ Շահումյանում:

Ասել, թե իշխանությունները Շահումյան անունով նոր շրջան են ձեւավորել, կնշանակի ավելորդ անգամ գովել նրանց: Պարզապես ԼՂՀ իշխանությունները «պոստ ֆակտում» վերահսկողություն են հաստատել տարերայնորեն բնակեցված Քարվաճառի շրջանում՝ հնարավոր անցանկալի իրավիճակից խուսափելու նպատակով:

Խաչքարերն ու վանքերը Քարվաճառում

Եղիշ Մարկոսյանը ոտքի տակ է տվել ամբողջ Քարվաճառը, գիտի ավերված, կիսաքանդ եկեղեցիների, վանքերի, տասնյակ դարերի հնության խաչքարերի տեղը:

«Սա եղել է հայի հող, ոչ թե թուրքի: Թուրքին որտեղի՞ց վանք ու եկեղեցի, թուրքին որտեղի՞ց խաչքար: Արի քեզ տանեմ մի տասը գյուղ ու հաստ-հաստ խաչքարերն ու եկեղեցիները ցույց տամ: Մինչեւ 150 տարի առաջ սա եղել է հայի հող ու հայինն էլ մնալու է», ոգեւորված ու խռպոտ ձայնով պատմում էր Եղիշ քեռին:

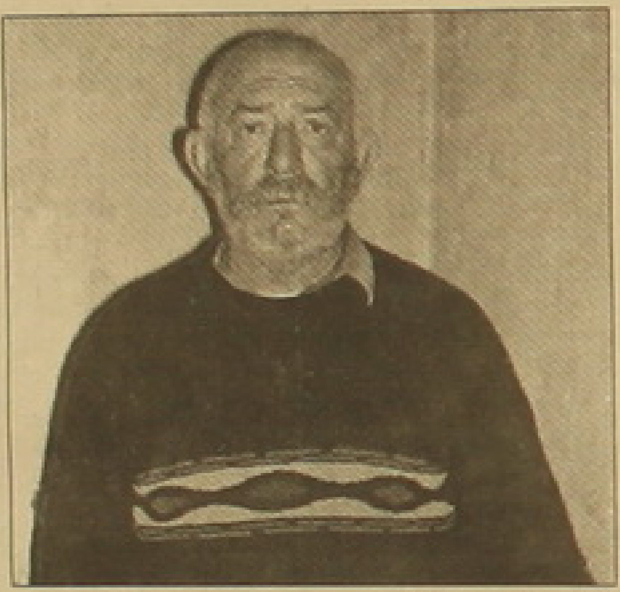

Եղիշ Մարկոսյան

Մինչեւ 1993 թ. ապրիլը, երբ ղարաբաղյան ուժերը լռեցրին ադրբեջանական կրակակետերը, ապա վերահսկողություն հաստատեցին Քարվաճառի շրջանում (այն ժամանակ՝ Քելբաջար), քաղաքի պատմագավառագիտական թանգարանում պահվում էր 916 թվականի խաչքար, որն այցելուներին ներկայացվում էր որպես «աղվանական խաչդաշ», թեեւ խաչքարի վրա գրվածը միջին հայերենով է:

Քարվաճառում պահպանվել են տասնյակ եկեղեցիներ ու վանքեր (կիսավեր կամ գրեթե հողին հավասարված), որոնցից Դադիվանքը միջնադարյան հայ ճարտարապետության գոհարներից է: 13-րդ դարում կառուցված եկեղեցական այս համալիրն այսօր վերանորոգվում եւ վերականգնվում է:

Քարվաճառի բռնակցումը Կարմիր Քուրդիստանին

Քարվաճառի շրջանում խառնարած քրդերը եւ կովկասյան թաթարները հաստատվել են 19-րդ դարի կեսերին: Հենց այդ ժամանակ էլ իրենց լեզվի առանձնահատկություններին հարմարեցնելով Քարվաճառը կոչեցին Քյարվաջար, ապա՝ Քելբաջար կամ Քյալբաջար:

Անանիա Շիրակացին իր «Աշխարհացույցում» Մեծ Հայքի 10-րդ նահանգ է հիշատակում Արցախը, որի 12 գավառներից երկրորդը նշվում է Վայկունիքը Ծար կենտրոնով: Մովսես Կաղանկատվացին եւս օգտագործում է Վայկունիք անունը: Հետագա դարերում այս քարաշատ շրջանն անվանվեց Ծար, Վերին Խաչեն եւ Քարվաճառ կամ Քարավաճառ անունով:

1920 թ., երբ ընդամենը երկու տարի առաջ գոյացած մուսավաթական Ադրբեջանում հաստատվեցին խորհրդային կարգեր, Քարվաճառը բռնակցվեց Ադրբեջանին: 1923 թ. ձեւավորվեց Կարմիր Քուրդիստանը, եւ Քարվաճառի շրջանը, որտեղ բնակվում էին մի քանի հազար քրդեր եւ ադրբեջանցիներ, միացվեց նորաստեղծ վարչական միավորմանը: 1930 թ. Կարմիր Քուրդիստանը վերացվեց, իսկ Քարվաճառը (Քյալբաջարը) իր 1936 քառ. կմ տարածքով դարձավ Ադրբեջանի 60 շրջաններից մեկը: Քյալբաջարի մի քանի հազար քուրդ բնակչությունը տարիների ընթացքում ձուլվեց նորաստեղծ ադրբեջանցի ժողովրդի մեջ:

Ադրբեջանի պատմագրությունը Քարվաճառում եւ հարակից շրջաններում, այդ թվում Ղարաբաղում պահպանված խաչքարերը համարում է «ալբանական խաչդաշեր», իսկ հայկական վանքերն ու եկեղեցիները՝ «ալբանական» կամ աղվանական:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Քարվաճառ-Երեւան

Թուրք գրող Քեմալ Յալչին Երուսաղէմի եւ Ամմանի մէջ

Երուսաղէմի ՌԱԿ Էօժէն Փափազեան ակումբի վարչութեան հրաւէրով դեկտեմբեր 25 էն 30, 2004, դասախօսութիւններ կարդալու համար Երուսաղէմ եւ Ամման այցելեց թուրք գրող Քեմալ Յալչինը, որուն կ'ընկերանար Գերմանիոյ հայոց առաջնորդ Գարեգին արք. Պէքճեան, որ միեւնոյն ժամանակ կատարեց թարգմանութեան պարտականութիւնը:

Այցելութեան առաջին օրն իսկ հիւրերը ընդունուեցան Երուսաղէմի հայոց պատրիարք Թորգոմ արք. Մանուկեանի կողմէ եւ ՌԱԿ-ի պատասխանատուներուն հետ եղան ընթրիքի հիւրը պատրիարք սրբազան հօր: Յաջորդ օր, պրն. Յալչին, միաբան հայրեր ու կուսակցական ընկերներ հիւրընկալուեցան ընկեր Յակոբ Անդրէասեանի տան մէջ, ուր կարծիքներու փոխանակումներ կատարուեցան, այս առիթ էր նաեւ մօտէն ծանօթանալու հայասէր թուրք գրողի կեանքին ու տարած գրական-հասարակական աշխատանքին:

Դասախօսութիւնը տեղի ունեցաւ դեկտեմբեր 26-ին, Ժառանգաւորաց վարժարանի սրահին մէջ: Հիւրը ներկայացուեցաւ ակումբի վարչութեան փոխատենապետ ընկեր Յ. Անդրէասեանի կողմէ: Պրն. Յալչին խօսեցաւ իր երկու գիրքերուն՝ «Սիրտս քեզմով կը խայտայ» եւ «Սարի Գելին» մասին: Առաջին գիրքը թարգմանուած է հայերէնի, իսկ երկրորդին թարգմանութիւնը սկսուած է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ: Թարգմանական աշխատանքները կը կատարուին Պէքճեան սրբազան հօր կողմէ: Յալչինի այցելութեան առթիւ Սրբոց Յակոբեանց տպարանէն անգամ մը եւս լոյս տեսաւ «Սիրտս քեզմով կը խայտայ» գիրքը, որ դասախօսութեան աւարտին վաճառուեցաւ:

Դեկտեմբեր 27-ին հիւրերը մեկնեցան Ամման, Յորդանան, ուր ՌԱԿ Վահան Թէքէեան ակումբի կազմակերպութեամբ տեղի ունեցաւ դասախօսութիւնը: Հոն եւս հիւրերը ընդունուեցան սիրալիր:

Երուսաղէմ վերադարձին, ՌԱԿ ակումբի ատենապետ ընկեր Յակոբ Ճէօհմէլեան, Բեթղեհէմի մէջ տուաւ ընդունելութիւն, ուր ներկայ գտնուեցան Թորգոմ Պատրիարք, պրն. Ք. Յալչին, վարչութեան անդամներ: Այս առիթով հիւրերը այցելեցին հայոց վանքն ու Քրիստոսի ծննդեան վայրը ու վերջերս վերանորոգուած Հայկական մշակութային կեդրոնը:

Պարոն Յալչինի Երուսաղէմ կեցութեան շրջանին աշխատանքային հանդիպումներ տեղի ունեցան անոր եւ ՌԱԿ-ի ղեկավարութեան միջեւ:

Դեկտեմբեր 29-ին, ՌԱԿ Էօժէն Փափազեան ակումբի վարչութեան կողմէ կազմակերպուեցաւ հրաժեշտի ընթրիք «Քրիստմըս» պանդոկին մէջ, ուր հրաւիրուած էին նաեւ Թորգոմ Պատրիարք, ՀՀ պատուոյ հիւպատոս Ցոլակ Մոմճեան եւ վանաբնակ սրբազան հայրեր: Ճոխ սեղաններու շուրջ բաժակաճառերով հանդէս եկան ՀԵՄ ատենապետ ընկեր Յակոբ Փանոսեան, ՌԱԿ-ի պատասխանատու ընկերներ Յ. Անդրէասեան ու Յ. Ճէօհմէլեան, Գարեգին սրբազան, պրն. Յալչին ու Պատրիարք հայրը:

Հիւրը մեկնեցաւ Երուսաղէմէն դեկտեմբեր 30-ին, լաւագոյն տպաւորութիւններով:

ՌԱԿ մամլո դիվան

Ավարտվում է Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի Մոսկվա կատարած եռօրյա աշխատանքային այցը: Արդյունքները դեռեւ չեն ամփոփվել: Սակայն անկախ ամփոփումից, ռուս-թուրքական մերձեցումն ակնհայտ է, Թուրքիայի վարչապետի այցի առեւտրատնտեսական նշանակությունը երկու երկրների հարաբերություններում՝ առավել եւս:

Թերեւս այդ առումով պատահական չեն «կապույտ հոսքով» Թուրքիա արտահանվող ռուսական բնական գազի ծավալների մեծացումը, այդ գազը երրորդ երկրներ փոխադրելու, գազամատակարարման ցանցի եւ պահեստարանի ստեղծմանը ռուսական ֆիրմաների մասնակցության հնարավորությունը, ինչպես նաեւ սեւծովյան ավազանում էներգակիրների օգտագործման, նավթի եւ գազի փոխադրման բնագավառներում Թուրքիայի հետ համագործակցելու նախագահ Վլադիմիր Պուտինի պատրաստակամությունը:

Ռուսական գերազդեցության տարածքների կրճատման, Ուկրաինայի նախագահական ընտրություններում Ռուսաստանի թեկնածուի պարտության պայմաններում, երբ ստեղծվում են Սեւ ծովը ամերիկյան ծովի վերածելու նախադրյալները, ամենեւին չի կարող պատահական լինել սեւծովյան ավազանում Թուրքիայի հետ համագործակցելու Պուտինի պատրաստակամությունը:

Ինչ վերաբերում է Էրդողանին, ապա նրան էլ պետք է հուզեն թուրք-ամերիկյան տարաձայնությունները եւ տարաձայնությունների պայմաններում ինչպես Անդրկովկասում ու Միջին Ասիայում, այնպես էլ Սեւ ծովի ավազանում ԱՄՆ-ի ներկայությամբ կամ ազդեցությամբ պայմանավորված Թուրքիայի դիրքերի վերջնականապես թուլացման վտանգը:

Այլ կերպ՝ Էրդողանի Մոսկվա կատարած այցի քաղաքական նշանակությունն առաջին պլան մղելու համար կողմերին անհրաժեշտ էր Միջին Ասիայում, Անդրկովկասում եւ Սեւ ծովի ավազանում տիրել նախաձեռնությանը, այլ ոչ թե դա հետզհետե զիջել ԱՄՆ-ին: Ահա թե ինչու Պուտինը տարածաշրջանի համար առանցքային նշանակության այնպիսի խնդրի առնչությամբ, ինչպիսին Իրաքն է, ընդամենը բավարարվում է ընդհանուր հայտարարությամբ, թե իրաքյան խնդրի կարգավորման համար ձեռք են տալու Թուրքիայի հետ: Կամ նա Էրդողանի հետ հանդիպման ավարտին հեռախոսում է ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանին՝ տեղեկացնելու, որ պաշտպանելու է Կիպրոսի հիմնահարցի կարգավորման նրա ջանքերը: ՌԴ նախագահը միաժամանակ մտահոգություն է հայտնում Կիպրոսի թուրքական հատվածի նկատմամբ կիրառվող շրջափակման առնչությամբ:

Թուրքական թերթերը «Միլլիեթի» գլխավորությամբ, լուսաբանելով նախագահ Պուտինի հանդիպումը նախ վարչապետ Էրդողանի, ապա եւ թուրք գործարարների հետ, որոնց թվում էր «Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական հանրապետության» առեւտրի պալատի նախագահ Սալիհ Թունարը, ուշադրություն են հրավիրում Կիպրոսի թուրքական հատվածի առնչությամբ ՌԴ նախագահի ժեստին եւ Հայաստանի հետ հարաբերությունների կարգավորմանը նպաստելու նրա պատրաստակամությանը՝ ավելացնելով. «Այս հարցում Ռուսաստանն ու Թուրքիան համատեղ գործելու համաձայնության են եկել»:

Ըստ «Միլլիեթի», Պուտինն ասել է. «Պետք է զարգացնել մեր հարեւանների միջեւ բարեկամությունը: Ամեն ինչ կանենք, որ կարգավորվի Հայաստանի հետ խնդիրը: Կարող ենք ստանձնել միջնորդի դեր, նույնիսկ իբրեւ երաշխավոր համատեղ ջանք գործադրել: Խնդիրներ կան Ադրբեջանի եւ Հայաստանի միջեւ: Ռուսաստանն ու Թուրքիան համատեղ ջանքերով են նպաստելու առկա խնդիրների կարգավորմանը»:

«Վաթանի» տվյալներով, ՌԴ նախագահը վարչապետ Էրդողանին ասել է, որ տեղյակ է Թուրքիայի եւ Հայաստանի միջեւ առկա պատմական ծանր խնդիրներին, ապա եւ շարունակել. «Սակայն կարգավորման ուղիներ է որոնում Հայաստանը: Մենք այս գործընթացում կանենք այն, ինչ հնարավոր է»: Ի պատասխան Էրդողանը Պուտինին դժգոհություն է հայտնել, որ Հայաստանն իբր չի ճանաչում 1921 թ. Կարսի պայմանագիրը, հայ-թուրքական սահմանի փակվածությունը պատճառաբանել է Թուրքիայի նկատմամբ Հայաստանի բացասական մոտեցմամբ, այնուհետեւ ասել է. «Ցանկանում ենք հաղթահարել առկա խնդիրները Հայաստանի հետ՝ զարգացնելով մեր հարաբերությունները բոլոր ոլորտներում, մանավանդ առեւտրի բնագավառում կան դրական տեղաշարժեր»:

Ռուսաստան-Թուրքիա մերձեցման միտումներն ակնհայտ են

Դրանք բխում են միջազգային իրավիճակի առանձնահատկություններից

Հայաստանի հարցում Ռուսաստանի հետ համատեղ գործելու Էրդողանի պատրաստակամությունը թուրքական թերթերը վերագրում են Կիպրոսի թուրքական հատվածի առնչությամբ Պուտինի արած ժեստին: Իրականում խնդիրը ոչ Պուտինի ժեստն է, ոչ էլ դրանց Էրդողանի պատասխանը, այլ հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման ԱՄՆ-ի եւ ԵՄ-ի նախաձեռնությունները: Հայաստանի հարցում Թուրքիայի հետ համատեղ գործելը Ռուսաստանին ձերբազատում է այդ նախաձեռնություններից անմասն մնալու տհաճ պարտավորությունից, իսկ ռուսական մասնակցությունը Թուրքիային տալիս է նախաձեռնող միջազգային ուժերի միջեւ խուսանավելու հնարավորություն, որպեսզի վերջիններիս պահանջն անխուսափելի դառնալու դեպքում նրանց ընդառաջի իր համար ամենանպաստավոր պայմաններով:

ՏԻԳՐԱՆ ԶԱՔԱՐՅԱՆ

Մայքլ Չերտոֆը ԱՄՆ ներքին անվտանգության նախարար

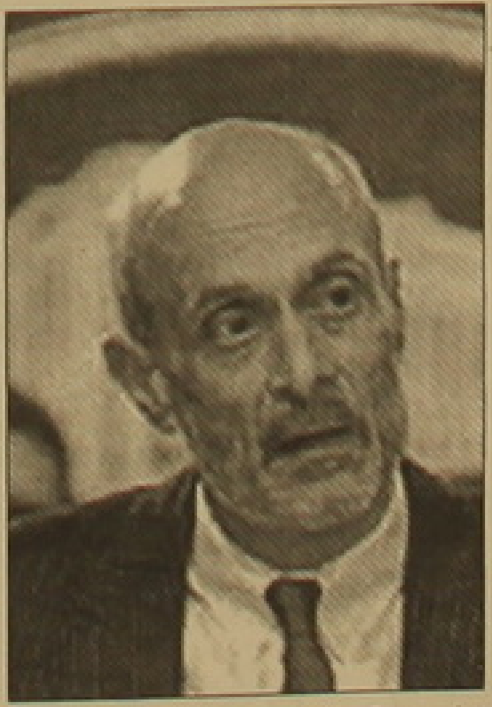

Նախագահ Ջորջ Բուշը 51-ամյա դաշնային դատավոր Մայքլ Չերտոֆին նշանակել է ներքին անվտանգության նախարար: Նրա նշանակումը դեռ պետք է հաստատվի Սենատում: Ֆրանսպրեսը նշում է, որ նախարար Թոմ Ռիջի պաշտոնաթողությունից հետո դեկտեմբերին նրա պաշտոնն զբաղեցրել էր Նյու Յորքի նախկին ոստիկանապետ Բեռնարդ Քերիկը, որը մեկ շաբաթ անց հրաժարական էր տվել «ընդհատակյա» մի դայակի գործի պատճառով:

Ներքին անվտանգության համակարգում Մայքլ Չերտոֆը նորեկ է: Ենթադրվում է, որ նա խնդիրներ կունենա նախարարության 21 գործակալությունների 180 հազար աշխատակիցների ղեկավարման գործում: 2001-2003 թթ. Չերտոֆը գլխավորել է արդարադատության նախարարության քրեական հանցագործությունների դեմ պայքարի վարչությունը: Նա էական դեր է խաղացել 2001 թ. սեպտեմբերի 11-ից հետո հակաահաբեկչական նոր օրենսդրության մշակման մեջ:

Ամերիկացի իրավապաշտպանների որոշ խմբեր Չերտոֆին մեղադրում են կասկածյալների խոսքի ազատության իրավունքների սահմանափակման մեջ: Ֆրանսպրեսը հիշեցնում է, որ նա հեղինակն է մինչեւ օրս վիճարկվող «Հայրենասիրական ակտի»: Սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչություններից 40 օր հետո հապճեպորեն ընդունված այդ օրենքը թույլ է տալիս օտարերկրացիների կամայական ձերբակալություններ կատարել ներգաղթյալի նրանց կարգավիճակն ստուգելու նպատակով:

Կողոպտվել է Իրաքի ԿԲ ավտոշարասյունը

Երեկ Իրաքում հարձակում է ձեռնարկվել Կենտրոնական բանկի ավտոշարասյան վրա, որը տանում էր նոր դրվագված մետաղադրամներ: Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը հաղորդում է, որ կողոպտիչներն առեւանգել են դրամատար 3 ավտոմեքենաները եւ տարել անհայտ ուղղությամբ: Ավելի ուշ, դեպքի վայրից մի քանի կմ հեռավորության վրա հայտնաբերվել են 3 այրված բեռնատարները եւ դրանց 3 վարորդների դիակները:

Իրաքի իրավապահ մարմինները հայտնել են, որ Բասրայից Բաղդադ շարժվող ավտոշարասյան վրա հարձակում է կատարվել Բաղդադից 20 կմ հեռավորության վրա: Հափշտակված մետաղադրամների արժեքը գաղտնի է պահվում:

Կենտրոնական բանկը նոր մետաղադրամները շրջանառության մեջ էր դնելու եկող շաբաթ: Պարսից ծոցի 1991 թ. պատերազմից հետո անչափ մեծ սղաճի պատճառով Իրաքում մետաղադրամների շրջանառությունը դադարեցվել էր: Կենտրոնական բանկը հայտարարել էր, որ 2005թ. հունվարից շրջանառության մեջ են դրվելու 25,50 եւ 100 դինարանոց մետաղադրամներ: Իրաքյան նոր թղթադրամները շրջանառության մեջ են 2004 թ. հունվարից:

ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱՑՈՒՄ

ՄԱԿ-ը 717 մլն դոլար է հանգանակել ցունամիի զոհերի համար

Արդյունաբերապես զարգացած պետությունների ներկայացուցիչները ՄԱԿ-ի Ժնեւյան կենտրոնակայանում երեքշաբթի կայացած խորհրդաժողովում ընդհանուր առմամբ 717 մլն դոլար են հատկացրել Հարավային Ասիայում դեկտեմբերի 26-ին տեղի ունեցած ցունամիի զոհերին օգնելու նպատակով:

Իսկ Փարիզյան ակումբի անդամ վարկատու երկրները երեկ որոշել են սառեցնել տարերքից առավել շատ տուժած Ինդոնեզիայի եւ Շրի Լանկայի արտաքին պարտքերի սպասարկման գործընթացը: Ֆրանսպրեսի տվյալներով, մնում է համաձայնել հեռանկարային գործողությունների որոշ մանրամասնություններ:

Անցյալ շաբաթ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանը հայտարարել էր, որ 977 մլն դոլար է անհրաժեշտ առաջիկա 6 ամիսներին աղետյալներին օգնելու համար: Հանգանակված 717 միլիոնը կազմում է դրա 73 տոկոսը: ՄԱԿ-ի փրկարարական գործողությունները համակարգող Յան Էգելանդը Ժնեւում հայտարարեց, որ առաջին անգամ կազմակերպությանը հաջողվում է նման խոշոր գումար հանգանակել շատ կարճ ժամանակամիջոցում:

Ժնեւի խորհրդաժողովի մասնակից 70 երկրների ջանքերի շնորհիվ աղետյալ մի շարք վայրերում արդեն շինարարական եւ վերականգնողական աշխատանքներ են սկսվել: Ֆրանսպրեսի տվյալներով, գլխավոր նվիրատուն Ճապոնիան է, որն առաջին օրերին կհատկացնի 250 մլն դոլար կանխիկ: Խոշոր նվիրատվություններ են կատարել նաեւ Մեծ Բրիտանիան (74 մլն), Գերմանիան (68 մլն), Նորվեգիան եւ Եվրամիությունը (61 մլն):

Միաժամանակ շարունակում է աճել իր հետեւանքներով առավել աղետալի ցունամիի զոհերի թիվը: Ըստ «Ֆիգարո» թերթի, արդեն հայտնի է 157 հազար զոհերի մասին: Միայն Սումատրայում (Ինդոնեզիայում) զոհերի թիվն անցնում է 100 հազարից: Տասնյակ հազարավոր մարդիկ են զոհվել Շրի Լանկայում, Հնդկաստանի արեւելքում, Հնդկաչինում:

Ռուս-իսրայելական հարաբերությունները սրվել են նոր հրթիռների պատճառով

Մոսկվա-Թել Ավիվ հարաբերություններում լարվածություն է ծագել Սիրիային գերճշգրիտ «Իսկանդեր-Է» հրթիռներ վաճառելու Մոսկվայի ո-

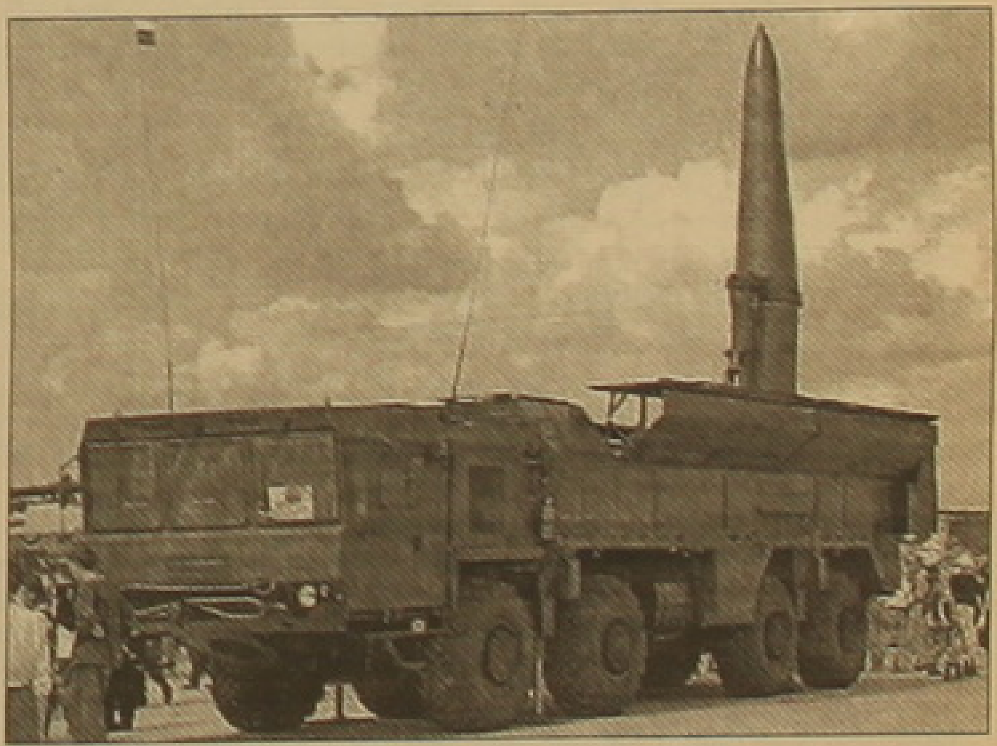

րոշման պատճառով: «Կոմերսանտ» թերթը գրում է, որ Իսրայելին լրջորեն մտահոգում է Սիրիայում այդ հրթիռային համալիրների տեղակայման հեռանկարը:

Այստեղ, Գոլանի բարձունքներից այդ նորագույն հրթիռները կարող են հարվածել Իսրայելի ամբողջ տարածքին: Ընդսմին թիրախների խոցման ճշգրտությունը մոտ 20 մետր է:

Սպասվում է, որ «Իսկանդեր» հրթիռների մատակարարման հարցը կքննարկվի հունվարի 24-ին Սիրիայի նախագահ Բաշար Ասադի Մոսկվա կատարելիք այցի ժամանակ: «Կոմերսանտի» տվյալներով, Սիրիային հետաքրքրում են նաեւ «Ս-300 ՊՄՈՒ-2» եւ «Թոփ-Ն1» հակահրթիռային համակարգերը:

Իսրայելական «Հաարեց» թերթը գրում է, որ ռուս-իսրայելական հարաբերություններում լարվածություն է ծագել Ասադի այցի նախօրեին, բայց չի մատնանշում լարվածության պատճառը: Ճգնաժամային իրավիճակի վերաբերյալ առաջին հաղորդումները հայտնվեցին հունվարի 4-ին, երբ վարչապետ Արիել Շարոնն անցկացրեց այդ հարցին նվիրված հատուկ խորհրդակցություն: Այնտեղ խոսվեց Ռուսաստանի «ոչ-բարեկամական» քայլերի եւ պատասխան քաղաքականության մշակման մասին:

Ավելի ուշ Մոսկվայից շտապ կարգով հետ կանչվեց Իսրայելի դեսպան Արկադի Միլ-Մանը: Ապա առանց պատճառների պարզաբանման չեղյալ հայտարարվեց ՌԴ փոխարտգործնախարար Ալեքսանդր Սալթանովի այցը, որը դիտորդի կարգավիճակով պետք է ներկա գտնվեր Պաղեստինյան ինքնավարության նախագահական ընտրություններին:

Կուբան վերականգնել է կապերն ամբողջ Եվրոպայի հետ

Կուբան վերականգնել է պաշտոնական հարաբերությունները եվրոպական բոլոր պետությունների հետ: «Նյու Յորք թայմս» թերթը հիշեցնում է, որ Եվրամիության նախաձեռնությամբ 2003 թ. մարտին կապերը խզվել էին այն պատճառով, որ կուբացի 75 այլախոհներ դատապարտվել էին երկարատեւ բանտարկության, իսկ 3-ը գնդակահարվել էին լաստանավի առեւանգման փորձի համար:

Կուբայի արտգործնախարար Ֆիլիպե Պերես Ռոկը երեքշաբթի օրը հայտարարեց, որ վերականգնված են երկրի կապերը Չեխիայի, Լեհաստանի, Սլովակիայի, Հոլանդիայի, ինչպես նաեւ Եվրոհանձնաժողովի հետ: Անցյալ շաբաթ վերականգնվել էին պաշտոնական հարաբերությունները Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Մեծ Բրիտանիայի, Իտալիայի, Ավստրիայի, Հունաստանի, Պորտուգալիայի եւ Շվեդիայի հետ, ավելի վաղ՝ Իսպանիայի, Բելգիայի եւ Հունգարիայի հետ:

Եվրոպական երկրների հետ դիվանագիտական հարաբերությունները չէին խզվել. միայն սառեցվել էին մշակութային շփումները, ինչպես նաեւ բարձր մակարդակի հարաբերությունները: Պ. Ռ.

Թումանյանի հոգու կենսագրությունը

Բանաստեղծի քառյակները նոր մեկնաբանությամբ

Գյումրիում գործող ճանաչված լեզվաբան, պրոֆեսոր Սենեքերիմ Մելքոնյանը Թումանյանի ստեղծագործությունների ուսումնասիրությամբ զբաղվում է արդեն մի քանի տասնամյակ: Նրա «Թումանյանի պոեզիայի լեզուն եւ ոճը», «Հովհ. Թումանյանը եւ արեւմտահայ գեղարվեստական գրականության լեզուն» մենագրություններից առաջինը հրատարակվել է դեռ 1969 թվականին, երկրորդը՝ 1986-ին: Գիտնականի վերջերս լույս տեսած «Թումանյանի հոգու կենսագրությունը» գրականագիտական ուսումնասիրությունը նվիրված է բանաստեղծի քառյակներին, որոնք այստեղ մեկնաբանվում են մինչեւ այժմ եղածներից տարբերվող նոր տեսանկյունից:

Իր ստեղծագործություններից երեւի ոչ մեկի ճիշտ ընկալման հարցը Թումանյանին այնքան չի մտահոգել, որքան քառյակներինը: Դրանց մասին նա իր զրույցներից մեկում նշել է, թե «Քառյակները շատ ուժեղ շտրիխներ են, դրանք իմ հոգու կենսագրությունն են»: Ըստ Ս. Մելքոնյանի, որը հիմնականում առաջնորդվել է Թումանյանին Թումանյանով ներկայացնելու սկզբունքով, բանաստեղծի «բանաձեւային խտությամբ օժտված» այս «իմ հոգու կենսագրությունն են» միտքը անփոխարինելի կողմնորոշիչ նշանակություն ունի: Ու պիտի ընկալվի հատկապես այն իմաստով, որ քառյակներն իր՝ որպես մարդու եւ բանաստեղծի հոգեկան աշխարհի գեղարվեստական մարմնավորումն են: Իսկ դա իր հերթին նշանակում է, նախ, որ քառյակներում Թումանյանն ինքը հանդես է գալիս որպես քնարական հերոս, «գործող անձ»՝ իբրեւ մարդ եւ բանաստեղծ իրենով մի քանի էական կողմերով մարմնավորելով գեղարվեստի անմահ մշակ բանաստեղծի կերպարը: Եվ երկրորդ՝ որ այսքանով այդ քառյակները նաեւ բովանդակային որոշակի ամբողջականություն ունեն եւ չնայած առանձին-առանձին ունեցած հարաբերական ավարտունությանն ու ինքնուրույնությանը, օրգանական սերտ կապի մեջ են միմյանց հետ, մի գեղարվեստական ամբողջություն են կազմում: Որպես այդպիսին Հ. Թումանյանի քառյակաշարը ուսումնասիրության հեղինակի կողմից ընկալվում եւ վերլուծվում է իբրեւ մեկ ամբողջական ստեղծագործություն, յուրօրինակ փիլիսոփայական պոեմ: Մասնավորապես նշվում է, թե առանձին գոյության իրավունք ունեցող գեղարվեստական ստեղծագործություններով կազմված լինելու իմաստով այն կառուցվածքային որոշակի ընդհանրություն ունի Ավ. Իսահակյանի «Ալագյազի մանիների» հետ. Իսահակյանը բանաստեղծություններով է պոեմ կերտել, Թումանյանը՝ քառյակներով:

Ս. Մելքոնյանը նշում է քառյակների նկատմամբ բանաստեղծի վերաբերմունքում արտահայտված մի շարք իրողություններ (քառյակաշարի բովանդակությանը չհամապատասխանող նույնիսկ բարձր գնահատականի արժանի որոշ քառյակներ տպագրության չհանձնելը, ձեռագրերի վրա կատարված աշխատանքի ուղղվածությունը, իր այլ ստեղծագործություններում տեղ գտած համապատասխան տողերի ու մտքերի առջեւ քառյակների դռները լայնորեն բացելը եւ այլն), որոնք, իր կարծիքով, թումանյանական թեկուզ անուղղակի վկայություններ են հոգուտ այն բանի, որ քառյակները քննարկման նյութ դիտվեն որպես մեկ ամբողջական երկ, յուրօրինակ պոեմ:

Բնականաբար՝ թումանյանական քառյակաշարին այս գեղարվեստական ամբողջության տեսանկյունից նայելը փոխում է ինչպես առանձին քառյակների ընկալման մեկնակետը, այնպես էլ դրանց խմբավորման սկզբունքը: Սենեքերիմ Մելքոնյանը բանաստեղծի քառյակները բաժանում է երկու խմբի՝ ըստ դրանց բովանդա-

կության (տրամադրության) ու ձեւի, ինչպես եւ գրության ժամանակի: Այս հարցում եւս աշխատության հեղինակի ընկալումը սկզբունքորեն համահունչ է թվում իր՝ Թումանյանի մեկնաբանությանը, որը ներկայացնող «Ինչու սկսեցի քառյակներ գրել» վերնագրով նրա շատ հետաքրքրական գրառումը գրքի մեջ է բերված ամբողջությամբ: Առաջին խմբում, ուր դասվում են 1916-18 թթ. գրված գործերը, այլեւ «Հառաչանք» պոեմից մնացած երկու քառյակները («Մնաց կացա՜ն...», «Վերջացա՜վ...»), քնարական հերոսը անձնական, ազգային ծանր կորուստների տեր, մորմոքող հոգի է՝ որպես հայր, եղբայր, եղեռնազարկ եղած ժողովրդի զավակ: Այսինքն, Թումանյան մարդն է՝ իր անձնական ու ազգային վշտով: Երկրորդ խմբի քառյակներում (1919-1922 թթ. գրվածները), որոնցում առկա են նաեւ տաղաչափական ձեւերի որոշակի փոփոխություններ, քնարական հերոսը Թումանյան բանաստեղծն է՝ իրենով մարմնավորելով արարիչ բանաստեղծի, ավելի ընդհանուր՝ գեղարվեստի անմահ մշակի իդեալական կերպար: Ինչպես նկատում է գրքի հեղինակը, այս քնարական հերոսն իրեն բաժին ընկած վիշտ ու ցավերը տանում է իր հոգու եւ հանճարի մեծության խոր զգացումով եւ հաղթահարելով իր անձնական տառապանքները, հավասարիմ իսկական բանաստեղծի կոչմանը՝ աշխարհին ու մարդկանց նայում է «ինչպես արեւ», լուսավոր ու պայծառ, գեղարվեստի լույսն ու ջերմությունը հաղորդում կյանքին: Նրա հոգին սրբագործված է, շռայլ է ու մեծ, որի ծնունդն են, օրինակ, հետեւյալ հայտնի քառյակները.

Քանի՜ ձեռքից եմ վառվել/ Վառվել ու հուր եմ դառել/Հուր եմ դառել՝ լույս տվել/ Լույս տալով եմ ըսպառվել (20):

Ինչքա՜ն ցավ եմ տեսել ես/ Նենգ ու դավ եմ տեսել ես/ Տարել, ներել ու սիրել/ Վատը՝ լավ եմ տեսել ես (21):

Այսպիսի հոգեկան աշխարհ ունեցող բանաստեղծն ամենքի հետ է, լինեն չար թե բարի («Ո՜նց է ժպտում իմ հոգին Չարին, բարուն, ամենքին...»):

Երկրորդ խմբի քառյակները, գրում է Ս. Մելքոնյանը, մահի դեմ հանված արարող հոգու հզոր ուժի գեղարվեստական մարմնավորումներ են: Սրանցում Թումանյանը մահին հակադրում է գործով հարատեւության, հոգեւոր հարստության անմահության գաղափարը: Քառյակների քնարական հերոսն «իր ընտիր շնորհներով, ձիրքով եւ գործով է անմահություն նվաճում: Այդ գործը դիտվում է ոչ միայն որպես դժվարին ստեղծագործական աշխատանք, այլեւ իբրեւ բարոյական վեհ հատկություն՝ կարողանալ տանել «նենգ ու դավ», հազար ու մի ցավ ու վիշտ եւ այդ ամենը ներել, զայրույթի մեջ սեր ունենալ, գիշերվա մեջ աստղեր տեսնել, վառվել եւ հուր դառնալ, լույս ու ջերմություն տալ այլոց...»:

Ս. Մելքոնյանի գրքում Թումանյանի բազմաթիվ քառյակների բովանդակության մեջ այս դիտակետից կատարված նրբիմաստ խորասուզումները բանաստեղծի հոգու թերեւս մինչեւ վերջ չբացահայտված ծալքեր են բացում, որով եւ սույն աշխատությունը կարող է նորություն լինել թումանյանագիտության մեջ:

Մենագրությունը Մ. Նալբանդյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի գիտական խորհրդի երաշխավորությամբ լույս է ընծայել Գյումրու «Դպիր» հրատարակչությունը:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ,
Գյումրի

Հանրագիտական հրատարակութեան մը առիթով

Օսմանյան կայսրութեան հայ նկարիչներ (1600-1923)

Հաւս փայլուն թուղթի վրայ ակադեմական գործ մը, ընտիր գունաւոր տպագրութեամբ, որ 1600-էն մինչեւ Թուրքիոյ ներկայ հանրապետութեան հիմնադրութիւնը, 423 էջերու վրայ երկարող, շուրջ 450 ծագումով հայ նկարիչներու դիւցազներգութիւնն է, քաղուած բազմաթիւ անձնական եւ պետական դիւաններէ, մէկէ մը՝ որ որպէս օսմանեան արուեստի մասնագէտ Պոլսոյ աճուրդի սրահներուն մէջ, իր արժէքաւոր ծանօթութիւններով, պոլսեցիի յատուկ նուրբ դիւանագիտութեամբ եւ 15 տարիներու պրպտումներէ յետոյ լոյս ընծայուած է գեղարուեստական զոյգ հատորներ անգլերէն լեզուով միայն, որ պատիւ կրնայ բերել մեծ պետութեան մը ակադեմիային:

Եթէ գոյութիւն ունենար տարուան ամէնէն արժէքաւոր, օգտակար եւ գեղատիպ հրատարակութիւնը վարձատրող ազգային կամ միջազգային հաստատութիւն մը, արդարացիօրէն ոսկի մեդալը **Կարօ Քիւրքճեանի** այս աշխատութեան պէտք է շնորհել:

Կարոյի 4-րդ գեղարուեստական հրատարակութիւնն է: Առաջին երեքը դարձեալ անգլերէնով, միեւնոյն չափերով, նոյն ընտիր թուղթի վրայ, գունաւոր, նուիրուած է 1. Անատոլեան չափեր եւ կշիռներ- Anatolian Weights and measures, 2. Օսմանեան արծաթէ կնիքներ- Ottoman Silver marks, 3. Օսմանեան չափեր եւ կշիռներ- Ottoman Weights and measures:

Ամէնուն մէջ միեւնոյն բծախնդիր մասնագէտն է, որ կ'ուզէ ակադեմական կատարելութեան հասցնել իր աշխատանքը, շրջիլ երկրագունդի չորս անկիւնները, հոն ուր կարելի է կտոր մը պղինձ, նկար կամ փաստաթուղթ մը գտնել եւ բնականաբար գիտէ յայտնաբերել կնիքները, անոնց օսմանեան անունին ներքեւ պահուած հայ արուեստագէտը, կամ աշխատանոցը եւ այսպէս ծանօթացնել միջազգային հանրութեան եւ յատկապէս թուրքերուն, թէ անցեալին որքան կայսրութիւնը զարդարած եւ ճոխացուցած են Յակոբները, Արթինները, Սինանները, Պարգեւները ու Զաւէնները:

Կարոն ծայր աստիճան համեստ անձնաւորութիւն մըն է. հակառակ իր այնքան հմտութեան եւ յառաջացած մասնագիտութեան, երբ զոյգ հատորները անձամբ նուիրեց, խնդրեց, որ գրախօսած միջոցիս ձեռնպահութիւն չընեմ, համարձակ գրեմ թերութիւններու մասին: Այդ օրէն ես մեծ հետաքրքրութեամբ երկու հատորներն ալ կը թերթեմ, ամէն անգամ անյայտ տաղանդաւոր հեղինակի մը ծանօթանալով, քաղուած անմատչելի դիւանէ մը կամ անձնական հաւաքածոյէ:

Յառաջաբանին մէջ կը բացատրէ, թէ 450 նկարիչներէն մաս մը սիրող դասակարգին կը պատկանի: Ես չեմ համոզուած ուր է սիրողին սահմանը նկատմամբ արուեստագէտին. յաճախ աւելի վարպետութիւն կայ անոնց մէջ:

Հեղինակները տրուած են լատինական այբբենական կարգով, ինչ որ կը դիւրացնէ որեւէ փնտռտուք, սակայն պատճառ կը դառնայ, որ տեսակները իրարու խառնուին եւ Արշիլ Գորքիի նման հսկայի մը կողքին յայտնուի ողորմելի անծանօթ մը:

Եթէ մինչեւ 1923 թուականը թրքական հողին վրայ ծնողը օսմանեան հայ նկարիչ պիտի նկատուի, ապա մեր մեծագոյն դասական նկարիչները, քիչ բացառութեամբ, այդ դասակարգին մէջ կ'իյնան, սկսեալ Գառզուէն, մինչեւ Էտկար Շահին, Ադամեան, Գորքի եւ այլն... ինչ որ անիրաւ ընդհանրացում մըն է, քանի ոչ մէկ մշակութային կապ ունին Պոլիս ապրած եւ ստեղծագործած Շաշեաններուն, Ճիւանեաններուն եւ այլոց հետ: Աւելի ճիշդ պիտի ըլլար առանձին գլուխներ յատկացնել ազդեցութիւններու ներշնչումով արտադրած, խումբերու բաժնելով, օսմանեան շրջանին ծնած, բայց ֆրանսական, ամերիկեան, իտալական, լիբանանեան կամ եգիպտական դպրոցներու պատկանող ենթաբաժանումներով:

Երկրորդ անդրադարձութիւն մըն ալ ունեցայ նկատելով հատորին մէջ կարգ մը իտալական դասական նկարիչներու գործերու վերարտադրութիւններ՝ հայ նկարիչներու կողմէ, առանց նշելու անոնց «վերարտադրութիւն» ըլլալը եւ բնագրին հեղինակը:

Այս զոյգ անդրադարձութիւններէն դուրս, որ ոչ մէկ կերպով կ'ազդեն գործին ընդհանուր յաջողութեան եւ կատարելութեան, մեզի կը մնայ մեր անձնական եւ մշակութային կեդրոններու գրադարանները ճոխացնել նման պատուաբեր հատորներով, որոնք կրնան որպէս հրաշալի նուէր տրուիլ մեր մտաւորական հայ եւ օտար բարեկամներու:

Հ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎՐԴ. ՊԶՏԻԿԵԱՆ

Հրատարակչատուն՝ Մաթուսալէմ
988 էջեր կազմուած 2 հատորով տրուած
Չափ՝ 32,50x24
Տպարան՝ Մաս Մաթբաաճըլըք-Պոլիս, 2004

«Հայաստանյան վերհուշ» ժապավենը

Ֆրանսիական «Պլանետ» հեռուստաալիքով ցուցադրված Միքայել Հակոբյանի «Հայաստանյան վերհուշ» վավերագրական ժապավենը պարունակում է մի ամբողջ շարք արժեքավոր փաստաթղթեր: Ֆիլմի հիմքը կազմում են Մեծ եղեռնը վերապրած, Խարբերդի 1915 թ. ջարդերի ականատես, 1990-ական թթ. Ֆրեզնոյում (Կալիֆոռնիա) բնակված անձանց 400 հարցազրույցները, ինչպես նաեւ 1915 թ. առնչվող լուսանկարները, վավերագրական ժապավենները, հուշագրությունները եւ մանավանդ այդ թվականին Խարբերդում ապրած 5 օտարերկրացիների օրագրերը: Նրանցից մեկն ամերիկացի հյուպատոս Դեվիսն է, որն առանձնապես աչքի չէր ընկնում հայամետ կեցվածքով:

Ականատեսներից մեկի օրագիրը, չնայած ավելի ուշ կատարված բազմաթիվ ջնջումներին, վերծանվել է եւ Հայոց ցեղասպանության կազմակերպման մեջ զգալի չափով մեղադրում է գերմանացիներին:

Խարբերդի հայերը դեռ 1915 թ. սկզբներին ապրում էին երջանիկ ու բարգավաճ կյանքով: Նրանք ձեռնարկությունների, մասնավորապես մանածագործարանների տերեր էին, արտադրում էին մետաքս, խաղող, ուսուցիչներ էին, բժիշկներ, փաստաբաններ, առաջնակարգ արհեստավորներ: Թուրքերից շատերը նախանձով էին նայում հայերին:

Ֆիլմի հեղինակ, ներկայումս ամերիկահայ Միքայել Հակոբյանի հայրը Խարբերդում հայտնի վիրաբույժ էր եւ, ի թիվս այլոց, փրկել էր մի շարք թուրք պաշտոնյաների կյանքը: Ամերիկացի միսիոներները սերտ կապեր ունեին հայերի հետ: Բայց 1915 թ. մայիսի 2-ին սկսվեցին քաղաքի եւ շրջակայքի հայերի ձերբակալությունները, կտտանքներն ու աքսորը: 51 հազար հայեր աքսորվեցին, 10 հազար դիակներ հայտնաբերվեցին Գոլջուկ լճում: Փարիզի «Աշխարհ» թերթը նշում է, որ ջարդերից փրկված Միքայել Հակոբյանը 1923 թվականից ապրում է Ֆրեզնոյում:

Պ. Ք.

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

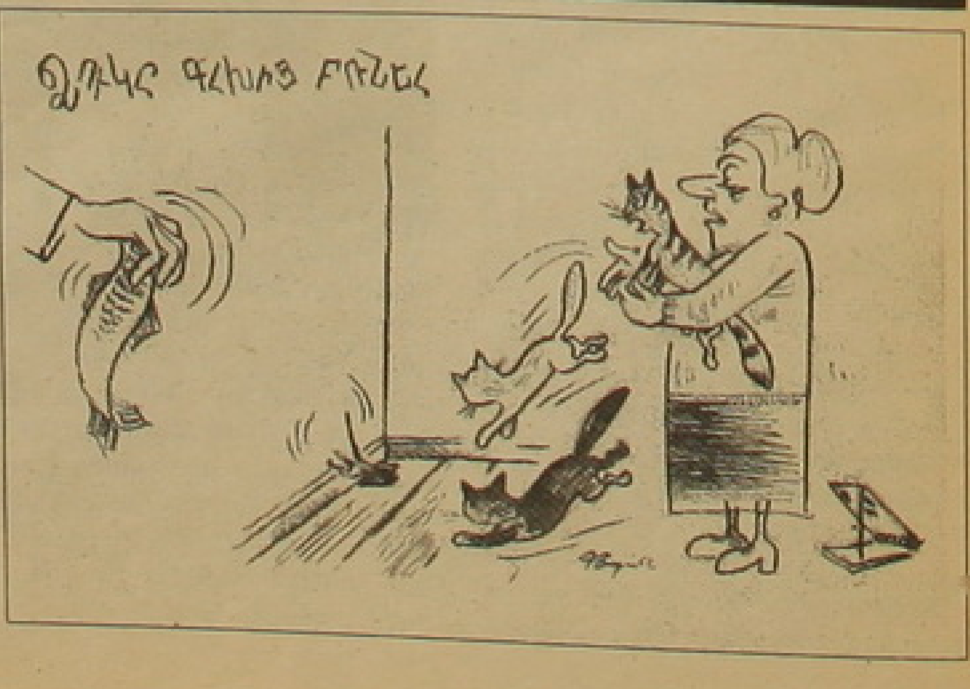

Մոհամեդը Ցզյուին խոշոր գումար է խոստացել

Բռնցքամարտի միջազգային ֆեդերացիայի վարկածով առաջին կիսամիջին քաշում աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Կոնստանտին Ցզյուն բավական շահավետ առաջարկ է ստացել բռնցքամարտի մենամարտերի ամերիկացի հայտնի կազմակերպիչ Մուրադ Մոհամեդից: Վերջինս խոստացել է 20 մլն եվրո դոլարով գնել Ցզյուի մասնակցությամբ առաջիկա 4 մենամարտերի կազմակերպման իրավունքը: Այդ գումարից 14 մլն դոլարը կկազմի Ցզյուի հոնորարը, մնացած 6 մլն դոլարը կծախսվի տարբեր հովանավորների հետ պայմանագրեր կնքելու վրա:

Ըստ Մոհամեդի առաջարկած ծրագրի, Ցզյուն առաջին մենամարտում պետք է ուժերը չափի աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի պաշտոնական հավակնորդ անգլիացի Ռիկի Խատոնի հետ: Այդ մենամարտը կկազմակերպվի Սիդնեյի ֆուտբոլային մարզադաշտում: Նախատեսվում են նաեւ հանդիպումներ Արթուր Գաթիի, Ֆլոյդ Մեյուեզերի եւ հանրահայտ Օսկար դե Լա Խոյայի հետ, եթե վերջինս իրականացնի իր վաղեմի մտահղացումը եւ տեղափոխվի կիսամիջին քաշ:

Մոհամեդը Դոն Քինգի եւ Բոբ Արումի հետ ամերիկացի հայտնի մենեջերներից է եւ երբեք իր խոստումը չի դրժում: Նա կազմակերպել է հանրահայտ բռնցքամարտիկներ Լերի Հոլմսի, Ռոյ Ջոնսի եւ Մենի Պակյաոյի մենամարտերը: Վերջին 40 տարիներին Մոհամեդն աշխատել է աշխարհի 35 չեմպիոնների հետ: «Ես Կոնստանտին Ցզյուին եւ նրա ներկայացուցիչներին ավելի հարուստ եւ հանրահայտ կդարձնեմ, քան որեւէ այլ մենեջեր: Ցզյուն անվանի բռնցքամարտիկ է, սակայն ամերիկացիների շատերի համար նա դեռեւս հանելուկ է: Նա կմենամարտի ԱՄՆ-ում, կհաղթի եւ հանրահայտ կդառնա ամերիկացիների շրջանում», հայտարարել է Մոհամեդը:

Կոնստանտին Ցզյուն հավանություն է տվել Մոհամեդի առաջարկին: Նրան հատկապես ոգեւորել է Օսկար դե Լա Խոյայի հետ հանդիպելու հեռանկարը: Այս առնչությամբ Ցզյուն նշել է, որ մտադիր է բռնցքամարտել միայն այնպիսի մարզիկների հետ, որոնց հետ մենամարտերը բռնցքամարտի պատմության մեջ կմնան: Իսկ Խոյայի հետ հանդիպումը Ցզյուի մարզական կենսագրության գագաթնակետը կլինի: Խոյան եւս դրականորեն է տրամադրված հնարավոր մենամարտի հարցում: Նա նշել է, որ ուրախությամբ կմենամարտի Ցզյուի հետ, որը հիանալի մարտիկ է եւ արժանի է հարգանքի:

Բացի Մոհամեդի առաջարկից, Ցզյուն քննարկել է անգլիացի Ֆրենկ Ուորենի առաջարկը, որը պատրաստ է Կոնստանտինին 5,2 մլն դոլար վճարել նույն Խատոնի հետ մենամարտելու համար: Բնականաբար, Մոհամեդն իր դժգոհությունն է արտահայտել՝ նշելով, որ ինքն այդ մենամարտի համար Ցզյուին ավելի մեծ գումար կվճարի, բացի այդ կապահովի, որտեղ հանդիսականները երկրպագեն Կոնստանտինին:

Երկու բռնցքամարտիկների ներկայացուցիչների միջեւ բանակցությունների արդյունքում համաձայնություն է ձեռք բերվել Ցզյուի եւ Խատոնի մենամարտն անցկացնել հունիսի 5-ին, Մանչեստրում: Տարօրինակն այն է, որ մենամարտը կայանալու է առավոտյան ժամը 4-ին: Սա Ցզյուի համար լրացուցիչ դժվարություններ կառաջացնի, հաշվի առնելով, որ նա բնակվում է Ավստրալիայում: Ցզյուն որոշել է Ավստրալիայում մարզվել կեսօրին, ժամը 12-ին, իսկ Անգլիայում՝ առավոտյան ժամը 4-ին: Ռիկի Խատոնն իրոք ուժեղ մրցակից է, նա անցկացրած բոլոր 38 մենամարտերում էլ հաղթել է, որոնցից 28-ը՝ նոկաուտով: Ցզյուն պատրաստվում է ավարտել ելույթները պրոֆեսիոնալ ռինգում: Նա հնարավորություն է ստացել մարզական կարիերայի ավարտին խոշոր գումար վաստակել:

«Վերդերը» պայմանագիր է կնքել Զիդանի հետ

Ոչ, խոսքը Մադրիդի «Ռեալի» հանրահայտ կիսապաշտպան Զինեդին Զիդանի մասին չէ: Գերմանական ակումբը պայմանագիր է կնքել նրա եգիպտացի ազգանվանակից Մոհամեդ Զիդանի հետ: Վերջինս Գերմանիայի ներկայիս չեմպիոնի հարձակման գծում կփոխարինի եվրոպայի չեմպիոն, հույն Անգելոս Խարիստեասին, որը տեղափոխվել է «Այաքս»:

11 համարի մարզաշապիկն ընդմիշտ կտրամադրվի Ռիվային

Իտալական «Կալյարի» ակումբում այսուհետեւ 11 համարի մարզաշապիկով ոչ մի ֆուտբոլիստ խաղադաշտ դուրս չի գա: Ակումբի ղեկավարության որոշմամբ այդ մարզաշապիկն ընդմիշտ կտրամադրվի թիմի նախկին ռմբարկու, իտալական ֆուտբոլի հանրահայտ ներկայացուցիչներից մեկին՝ Լուիջի Ռիվային: Այս մասին հայտարարել է «Կալյարիի» նախագահ Մասիմո Չելինոն: «Կալյարիի» 11 համարի մարզաշապիկը Ռիվային կհանձնվի փետրվարի 9-ին Կալյարիում կայանալիք Իտալիայի եւ Ռուսաստանի հավաքականների ընկերական հանդիպումից առաջ:

1970 թ. «Կալյարիի» կազմում Իտալիայի չեմպիոնի տիտղոսը նվաճած Ռիվան մինչ օրս էլ հանդիսանում է թիմի եւ Իտալիայի հավաքականի լավագույն ռմբարկուն: «Կալյարիում» նա խփել է 165 գնդակ, իսկ երկրի ազգային հավաքականում 42 հանդիպումներում դարձել է 35 գոլի հեղինակ: Վերջերս Կալյարիի քաղաքապետարանի որոշմամբ Ռիվային պատվավոր քաղաքացու կոչում է շնորհվել: Ռիվան իտալական ակումբներում հանդես եկած չորրորդ ֆուտբոլիստն է, որին կենդանության օրոք ընդմիշտ հանձնվում է թիմի մարզաշապիկը: Մինչ Ռիվան նման պատվի արժանացել էին արգենտինացի աշխարհահռչակ ֆուտբոլիստ Դիեգո Մարադոնան (թիվ 10 մարզաշապիկը «Նապոլիում»), Ջանֆրանկո Զոլան («Կալյարիում» թիվ 25 մարզաշապիկը) եւ Ֆրանկո Բարեզին («Միլանում» թիվ 6 մարզաշապիկը): Իսկ ահա Ջանլուկա Սինյորինին («Ջենոայում» թիվ 6 մարզաշապիկը) եւ Ջեյսոն Մաելեն («Կյեւոյում» թիվ 30 մարզաշապիկը) նման պատվի արժանացել են հետմահու:

«Լիվերպուլի» առաջին գործարքը

Անգլիական «Լիվերպուլը» ձմեռային տրանսֆերային շրջանում իր առաջին գործարքը կատարեց՝ թիմ հրավիրելով իսպանական «Վալենսիայի» արգենտինացի պաշտպան Մաուրիսիո Պելեգրինոյին: Հարավամերիկացի ֆուտբոլիստը «Լիվերպուլին» ձրի բաժին ընկավ, թեեւ «Վալենսիայի» հետ նրա պայմանագրի ժամկետը լրանում էր միայն մրցաշրջանի ավարտին: Իսպանական ակումբի ղեկավարությունը հոժարակամ հրաժարվեց 33-ամյա ֆուտբոլիստի ծառայություններից, որը վնասվածքի պատճառով շատ հանդիպումներ բաց է թողել: Արգենտինացի ֆուտբոլիստին հրավիրելուց հետո «Լիվերպուլը» մտադիր է տրանսֆերի հանել Շվեյցարիայի հավաքականի պաշտպան Ստեֆան Անրիին, որով հետաքրքրվում է «Գլազգո Ռեյնջերսը»:

Տուգանք երկու մանդարինի համար

Հետաքրքրական դեպք տեղի ունեցավ սլովակ թենիսիստ Դոմինիկ Հրբատու հետ, որը Դանիելա Հանտուխովայի հետ նվաճել էր Հոփմանի գավաթը: Նոր Զելանդիայի օդանավակայանի մաքսային կետում Հրբատուն տուգանեցին 139 դոլարով: Պատճառը նրա ճամպրուկում գլխավոր մրցանակի հետ երկու մանդարինի առկայությունն էր: Վրդովված թենիսիստին մնում էր միայն կատակել, հայտարարելով, որ դրանք իր կյանքում ամենաթանկ մանդարիններն էին: Այդ գումարով Հրբատին Սլովակիայում 50 կգ մանդարին կարող էր գնել:

Ժորժին գլխավորեց Կամերունի հավաքականը

Պորտուգալացի անվանի մարզիչ Արթուր Ժորժին, որն անցյալ տարի մարզում էր Մոսկվայի ԲԿՄԱ-ն, գլխավորեց Կամերունի հավաքականը: Գլխավոր մարզչի պաշտոնում նա փոխարինեց գերմանացի մասնագետ Վինֆրեդ Շեֆերին: Ժորժին հավաքականի հետ մեկամյա պայմանագիր է կնքել: Նրա առջեւ խնդիր է դրվել աշխարհի առաջնության ուղեգիր նվաճել: Ժորժիին կօգնեն նրա հայրենակից Ռույ Ագուասը, ինչպես նաեւ ծնունդով կամերունցի, ֆրանսիացի հայտնի թենիսիստ Յանիկ Նոան, որը ստանձնել է հավաքականի մամուլի քարտուղարի պաշտոնը:

Իսրայելցին Պաղեստինի հավաքականի մարզիչ

Ազգությամբ արաբ, Իսրայելի Քաղաֆացի Ազմի Նասարը նշանակվել է Պաղեստինի հավաքականի գլխավոր մարզիչ: Նա երկամյա պայմանագիր է կնքել Պաղեստինի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի հետ:

ՏՐԱՆՍՖԵՐ

Սոնկը տեղափոխվում է «Բորուսիա»

Ամստերդամի «Այաքսի» հարձակվող Վեսլի Սոնկը ֆուտբոլային իր գործունեությունը կշարունակի Գերմանիայում: Մյունխենգլադբախի «Բորուսիայի» հետ բանակցությունները հաջողությամբ են ավարտվել եւ շուտով Սոնկը կտեղափոխվի գերմանական թիմ, որը գլխավորում է հոլանդացի մասնագետ, Հոլանդիայի հավաքականի նախկին գլխավոր մարզիչ Դիկ Ադվոկատը: 26-ամյա ֆուտբոլիստը «Այաքսում» ընդգրկվել էր բելգիական «Գենկից» 2003 թ.: Սկզբում նա թիմի առաջատար ֆուտբոլիստներից էր, սակայն հետագայում նրա եւ գլխավոր մարզիչ Ռոնալդ Կումանի միջեւ տարաձայնություններ ծագեցին, որի հետեւանքով Սոնկը վճռեց հեռանալ թիմից:

Լուշեմբուրգոն դժգոհ է Բեքհեմից

Անգլիական լրատվամիջոցների հաղորդագրության համաձայն, Մադրիդի «Ռեալի» նոր գլխավոր մարզիչ, բրազիլացի Վանդեռլեյ Լուշեմբուրգոն դժգոհ է Անգլիայի հավաքականի ավագ Դեյվիդ Բեքհեմի գործողություններից: Փորձառու մարզչին ընդամենը մեկ շաբաթ պահանջվեց Բեքհեմին հասկացնելու, որ նա կարող է հեռանալ թիմից եւ վերադառնալ հայրենիք: Լուշեմբուրգոն ցանկանում է Բեքհեմին փոխարինել բրազիլացի Ռոբինյոյով: Հիշեցնենք, որ ժամանակին «Ռեալը» «Մանչեստր յունայթեդին» Բեքհեմի համար 25 մլն ֆունտ ստեռլինգ է վճարել:

Անգլիական լրատվամիջոցները նշում են, որ Բեքհեմը հնարավոր է տեղափոխվի «Չելսի»: Վերջինս հետաքրքրվում է նաեւ «Ռեալի» մեկ այլ անգլիացի ֆուտբոլիստով՝ Մայքլ Օուենով, որի խաղից եւս դժգոհ է Լուշեմբուրգոն: Նշենք, որ մարզիչը Բեքհեմից դժգոհելու առիթ իրոք ունի: Ամանորից հետո նա 45 րոպեով ուշացել էր թիմի առաջին պարապմունքից, որի համար տուգանվեց 2 հազար ֆունտ ստեռլինգով, իսկ Լուշեմբուրգոն ստիպել էր Բեքհեմին առանձին մարզվել: Մարզման ժամանակ էլ Դեյվիդը սկսել էր ինքնագրեր բաժանել իր երկրպագուներին:

Գավաթակիրը մրցաշարին չի մասնակցի

Ինչպես տեղեկացրել ենք, հունվարի 15-23-ը Մոսկվայում կանցկացվի «Համագործակցության գավաթի» 13-րդ խաղարկությունը: Մրցաշարի անցյալ տարվա գավաթակիր Թբիլիսիի «Դինամոն» հրաժարվել է մասնակցությունից՝ նախընտրելով հանդես գալ Իսպանիայում կազմակերպված մրցաշարին: Դինամոյականների փոխարեն Մոսկվայում հանդես կգա Վրաստանի առաջնության բրոնզե մրցանակակիր «Թբիլիսին»: Վրաց ֆուտբոլիստներն ընդգրկված են «B» խմբում, որտեղ նրանց մրցակիցներն են Տաշքենդի «Պախտակորը», «Դորդոյ-Դինամոն» ու «Կաունասը»:

ՀՀ չեմպիոն «Փյունիկը» մրցաշարը կսկսի հունվարի 16-ին Տաջիկստանի չեմպիոն «Ռեգար Թադազի» հետ կայանալիք հանդիպմամբ: Երկու օր անց մեր ֆուտբոլիստներն ուժերը կչափեն Ռիգայի «Սկոնտոյի» հետ:

Տրոխովսկին կխաղա «Համբուրգում»

Գերմանական «Համբուրգի» ղեկավարությունը բունդեսլիգայում ամենախոշոր տրանսֆերն իրականացրեց: «Համբուրգը» պայմանագիր է կնքել «Բավարիայի» 20-ամյա տաղանդավոր հարձակվող Պետեր Տրոխովսկու հետ: Լեհաստանում ծնված ֆուտբոլիստը ֆուտբոլային գաղտնիքները յուրացրել է «Բավարիայի» ֆուտբոլի ակադեմիայում, իսկ Օտմար Հիտցֆելդի օրոք իր նորամուտն է նշել թիմի կազմում բունդեսլիգայում եւ Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում: Սակայն երբ «Բավարիայի» ղեկը ստանձնեց Ֆելիքս Մագաթը, Տրոխովսկին կորցրեց տեղը հիմնական կազմում: Գերմանիայի երիտասարդական հավաքականի ֆուտբոլիստով հետաքրքրվում էր նաեւ «Շտուտգարտը», որը մոտ էր պայմանագիր կնքելուն: Սակայն վերջին պահին «Համբուրգը» հաղթող դուրս եկավ նրա համար մղվող պայքարում՝ առաջարկելով 1 մլն եվրո ավելի, քան «Շտուտգարտը»: Հետաքրքրական է, որ բունդեսլիգայի առաջնությունը վերսկսվելուց հետո «Համբուրգն» առաջին խաղն անցկացնելու է հենց «Բավարիայի» հետ եւ Տրոխովսկին հնարավորություն կստանա Մագաթին ապացուցելու, որ արժանի էր «Բավարիայում» խաղալու:

Գուսը մնում է, Կրիստալը՝ հեռանում

Հոլանդացի Յելե Գուսը մինչեւ 2005 թ. նոյեմբերը երկարաձգել է պայմանագիրը Էստոնիայի ֆուտբոլի ազգային հավաքականի հետ: Նա հավաքականը գլխավորեց 2004 թ. հոկտեմբերին: Գուսի ղեկավարությամբ էստոնացիներն ընտրական 2 հանդիպում են անցկացրել՝ ոչ-ոքի (2-2) խաղալով լատվիացիների հետ եւ պարտվելով ռուսներին (0-4): Հավաքականի գլխավոր մարզչի պարտականությունները կատարելուց զատ, Գուսը կշարունակի աշխատանքը ֆուտբոլի ֆեդերացիայում, որտեղ զբաղեցնում է տեխնիկական տնօրենի պաշտոնը՝ զբաղվելով մարզչական կադրերի պատրաստմամբ: Գուսը Էստոնիայում աշխատում է 2000 թ.՝ զբաղեցնելով ֆեդերացիայի տեխնիկական տնօրենի եւ երկրի երիտասարդական հավաքականի գլխավոր մարզչի պաշտոնները:

Եթե Գուսը կշարունակի աշխատանքը հավաքականում, ապա նրա փորձառու ֆուտբոլիստներից մեկը՝ 31-ամյա կիսապաշտպան Մարկո Կրիստալը, ավարտեց ելույթները ազգային հավաքականում: Նա հավաքականում անցկացրած խաղերի քանակով (142) Էստոնիայի ընտրանու ռեկորդակիրն է եւ այս ցուցանիշով աշխարհում գրավում է 9-րդ տեղը: Կրիստալը 27 տարեկանում դարձավ աշխարհում ամենաերիտասարդ ֆուտբոլիստը, որ հավաքականում հասեց 100 խաղի սահմանագիծը: Մինչ այդ ռեկորդակիրը հանրահայտ Ֆրանց Բեկենբաուերն էր, որը 100-րդ խաղը հավաքականում անցկացրել էր 30 տարեկանում: Կրիստալը 13 մրցաշրջան հանդես է եկել Տալլինի «Ֆլորայում», խաղացել է նաեւ Շվեդիայում եւ Ֆինլանդիայում: Փորձառու վետերանը «Ֆլորայում» կզբաղեցնի տեխնիկական տնօրենի պաշտոնը, ինչպես նաեւ կօգնի պատանեկան հավաքականի գլխավոր մարզչին:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

«Ղարաբաղյան հակամարտության հետ կապված դրույթները մանրամասների մեջ են»

1-ին էջից

Երկու արտգործնախարարների միջեւ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել հակամարտության կարգավորման խնդրին չվնասելու համար խիստ զգույշ լինել հայտարարություններ անելիս: Բանակցային գործընթացն ավելի լուրջ փուլ է մտել, եւ ավելի շատ զգուշավորություն պետք է ցուցաբերել:

Հենց այս պատճառով արտգործնախարարը բանակցությունների բովանդակային որեւէ մանրամասի չանդրադարձավ: Նա նշեց, որ վաղ է խոսել նաեւ ղարաբաղյան հարցի փուլա-փաթեթային տարբերակներից որեւէ մեկի հավանականության մասին, ավելի շուտ այդ շրջանն արդեն անցել է, եւ հիմա քննարկվում են ընդհանուր սկզբունքները:

Չնայած հարցերի ընդհանուր շրջանակն առկա է արդեն, բայց ակնհայտ է եղել, որ «նախքան մանրամասների մեջ մտնելն այդ խնդիրների առավել կոնսոլիդացման կարիք կա»:

Կանխավ լրագրողներին բաժանված՝ ասուլիսի հիմնական թեման բովանդակող փաստաթուղթը բավական ծավալուն էր, եւ Վ. Օսկանյանը անդրադարձավ միայն այն դրույթներին ու իրադարձություններին, որոնք ամենից կարեւորն է համարում անցնող տարվա համար: Անցած դիվանագիտական տարվա առանցքը նա համարեց արտաքին քաղաքականության մեջ տնտեսական բաղադրիչի եւ եվրոպական ինտեգրացման հետ կապված գործընթացների առկայությունը:

Հարաբերությունները խորացան հարեւան, Եվրամիության երկրների, ԱՄՆ-ի հետ: Վրաստանի հետ տրանսպորտային, Իրանի հետ՝ տրանսպորտային եւ էներգետիկ, Ռուսաստանի հետ տրանսպորտային եւ էներգետիկ կապեր, ԱՄՆ-ի հետ առեւտրային նոր ռեժիմ ու ներգրավում «Հազարամյակի մարտահրավերներ» ծրագրի մեջ:

Անցած տարում շարունակվել է Հայաստանի մասնակցությունը Եվրամիության կողմից հովանավորվող ՏՐԱՍԵԿԱ եւ ԻՆՈԳԵՅԹ ծրագրերին: Օսկանյանի գնահատմամբ, «բազմակողմ դիվանագիտության առումով 2004 թվականին Հայաստանը բավական ակտիվ ու ներգրավված է եղել, խորացրել է հարաբերությունները ավանդական բարեկամների հետ» եւ «ինտենսիվ դիվանագիտությունը» շարունակելու է նաեւ 2005 թվականին:

Ցեղասպանության ճանաչման առումով եւս անցած տարին արդյունավետ է եղել: Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչող երկրների ցանկը լրացրել են Արգենտինան, Ուրուգվայը, Նիդեռլանդները, Սլովակիան, Կանադան: Եվրախորհրդարանի կտրվածքով հստակեցվել է եվրոպական դիրքորոշումը ցեղասպանության հանդեպ այն առումով, որ Թուրքիան պետք է անվերապահորեն ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը եւ բացի սահմանները Հայաստանի հետ: Այս տարի, երբ Հայաստանը նշելու է ցեղասպանության 90-ամյակը, ըստ արտգործնախարարի, ամենահարմար պահն է այդ խնդիրը միջազգային ատյաններում կրկին բարձրացնելու համար, քանի որ այսօր էլ այժմեական է այդ խնդիրը աշխարհի շատ երկրների համար:

Ցունամիի հետեւանքների վերացմանը կմասնակցի նաեւ Հայաստանը

Արտգործնախարարը տեղեկացրեց, որ այսօր հստակ այդ մասին կառավարական որոշում կընդունվի: Հայաստանը կմասնակցի Շրի Լանկայում եւ Ինդոնեզիայում, Թաիլանդում իրականացվող փրկարարական աշխատանքներին, նաեւ հայ համայնքի միջոցով՝ Հնդկաստանում, քանի որ այս երկիրը հրաժարվել է այլ երկրների օգնություններից:

Սպասվում է, որ նաեւ մասնագետներ կուղարկվեն վերականգնողական գործընթացներին մասնակցելու համար: Այդ նպատակով արտգործնախարարությունում ստեղծվելու է հատուկ հանձնաժողով, որի աշխատանքները կոորդինացնելու է փոխարտգործնախարար Արմեն Բայբուրդյանը:

Այն մեղադրանքները, թե Հայաստանը բավական ուշացրեց իր օգնությունը տուժած երկրների բնակիչներին, Վ. Օսկանյանը անարդար համարեց:

Նրա բացատրությամբ, մեզ նման փոքր երկրի համար խիստ դժվար էր առանց ՄԱԿ-ի միջամտության այդ գործընթացների մեջ ներգրավվելը: Միայն հիմա, երբ արդեն իրավիճակը համեմատաբար հանգստացել է, հստակեցվել է շատ բան, ճշտվել են այդ երկրներ հասցնող տրանսպորտային մեխանիզմները, հնարավորություն կա իրական աջակցություն ցուցաբերելու:

Անդրադառնալով նաեւ Հասարակածային Գվինեա իր առաջիկա այցելության վերաբերյալ մամուլում տարածված լուրերին, Օսկանյանն ասաց, որ իրավ այդպիսի մտադրություն կա: Հայ օդաչուների դատավարությունը հավանաբար կվերսկսվի փետրվարի կեսերին:

Այս տարվա կեսերին կամ դրանից հետո Երեւանում նախատեսվում է նաեւ դեսպանների համաժողով, ինչպես անցած տարի:

2005 թվականին սպասվում են նաեւ դեսպանների եւ փոխնախարարների նոր նշանակումներ:

Ավտովթարից տուժած ՊՆ աշխատակիցներից մեկի վիճակը կայուն ծանր է, մյուսը այսօր կվիրահատվի

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունվարի 11-ին, ժամը 17:30-ի սահմաններում Երեւան-Աշտարակ մայրուղում տեղի ունեցած ավտովթարի հետեւանքով տուժած ՀՀ պաշտպանության նախարարության աշխատակիցներ Գարեգին Սմբատյանն ու Սամվել Դիլանյանը գտնվում են «Արմենիա» բժշկական կենտրոնում: Ինչպես տեղեկացրին կենտրոնի վերակենդանացման բաժանմունքից, Գ. Սմբատյանի վիճակը շարունակում է մնալ կայուն ծանր, իսկ Ս. Դիլանյանը, որը գտնվում է նեյրովիրաբուժական բաժանմունքում, վաղը կվիրահատվի:

ՀՀ ոստիկանության հասարակայնության հետ կապերի եւ լրատվության վարչության պետ Սայաթ Շիրինյանի խոսքերով, վթարի պատճառները պարզ կդառնան փորձագիտական եզրակացությունից հետո: Կատարվում է գործի քննություն:

Հիշեցնենք, որ ՀՀ պաշտպանության նախարարության շենքի մոտ «Պեժո» մակնիշի ավտոմեքենան բախվել էր BMW ավտոմեքենային: «Պեժո»-ի երկու ուղեւորները տեղում մահացել էին:

Հունվարի 14-ին, ժամը 19:00-ին, «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում տեղի կունենա Հայաստանի պետական ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի համերգը, որը կղեկավարի բրիտանացի հանրաճանաչ դիրիժոր **Փոլ Մաքալինդինը**:

Ծրագրում ընդգրկված են հետեւյալ ստեղծագործությունները՝

Վեբեր՝ «Ազատ հրաձիգը» նախերգանք
Բեթհովեն՝ Դաշնամուրի կոնցերտ թիվ 5
Մենակատար՝ Անահիտ Ներսիսյան
Վոան Վիլիամս՝ Ֆանտազիա Թոմաս Թալիսի թեմայով
Ստրավինսկի՝ «Հրեղեն հավքը» (1945 թ. խմբ.)

Համերգի հովանավորն է Բրիտանական խորհուրդը:

Հունվարի 13-ին, ժամը 15:00-ին հրավիրում ենք Ձեզ ներկա գտնվելու մաեստրո Մաքալինդինի մամլո ասուլիսին, որը կկայանա Բրիտանական խորհրդի երեւանյան գրասենյակում:

Հասցե՝ Բաղրամյան պող. 24, մուտքը՝ Գիտությունների ակադեմիայի կողմից, 1-ին հարկ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
տեղեկագրքով, Ինտերնետով, CD-ով, հեռախոսով
ՍՓՅՈՒՌ տեղեկատվական ծառայություն
Երեւան, Փավստոս Բուզանդի 1/3, 7-րդ հարկ
Հեռ. 590000 www.spyur.am

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Դրամաշնորհային մրցույթի հրավեր

Հասարակական երկխոսության եւ զարգացումների կենտրոնը հայտարարում է մրցույթ՝ «*Հայացք խաղաղին*» թեմայով, հասարակական կազմակերպությունների համար:

Հայտատուները պետք է ներկայացնեն ***ծրագրի համառոտ նկարագրություն,*** որը կպարունակի Երեւանի ճարտարապետական տեսքի աղավաղման, անօրինական շինարարությունների, տեղական իշխանությունների գործունեության հասարակական մոնիտորինգի առաջարկներ:

Հայտը պետք է ներառի.

ա/ կոնկրետ ծրագրային քայլերի նկարագրություն,

բ/ համառոտ տեղեկություններ հայտատուի, ծրագրում ներգրավվող անձանց մասին: Կխրախուսվեն այն ծրագրերը, որոնք կպարունակեն նոր լուծումներ, առաջարկներ: Ծրագրերի հիմնական շեշտադրումները պետք է ուղղված լինեն հասարակական արդյունավետ վերահսկողության իրականացմանը:

Հայտերն ընդունվում են մինչեւ փետրվարի 15-ը՝ Նալբանդյան 48, 37 սենյակ: Տեղեկատու հեռախոս՝ 582411, էլ. փոստ՝ ***cpdd@cpdd.am***, website- ***www.cpdd.am***:

ԱՐՄԵՆԻԱ ՏԵԼԵՖՈՆ ԿՈՄՊԱՆԻ
ARMENIA TELEPHONE COMPANY

Ի գիտություն «Արմենտելի» բաժանորդներին

Հարգելի բաժանորդներ,

«Արմենտելը» զգուշացնում է.

Ինտերնետում հայտնաբերվել են ինքնակամ տեղադրվող վիրուսային ծրագրեր, որոնք տեղակայվելով Ձեր համակարգչում «dial up» եղանակով ինտերնետ ցանցին միանալու պահին, հասցեափոխում են Ձեր զանգը Անգլիա, Նոր Զելանդիա եւ ցանկացած այլ երկիր:

Նման խնդրի հետեւանք են Ձեր կողմից չկատարած հեռախոսազանգերի հայտնվելը եւ հետեւաբար Ձեր հեռախոսավարձի գումարի զգալի աճը:

Արմենտելը բազմիցս առաջարկել է իր բաժանորդներին կողպել իրենց միջազգային ելքը, նման երեւույթներից զերծ մնալու համար:

Գոյություն ունի խնդրի լուծման մեկ այլ տարբերակ եւս. այն բաժանորդները, ովքեր ունեն նման խնդիր, կարող են դիմել մասնագիտացված խանութ-սրահներ պաշտպանող ծրագրային փաթեթների ձեռքբերման նպատակով:

Արմենտելը զգուշացնում է, որ նման խնդրի առաջացման դեպքում ընկերությունը որեւէ պատասխանատվություն չի կրում:

ԱՐՄԵՆԻԱ ՏԵԼԵՖՈՆ ԿՈՄՊԱՆԻ

ԱՐՄԵՆԻԱ ՏԵԼԵՖՈՆ ԿՈՄՊԱՆԻ
ARMENIA TELEPHONE COMPANY

Ի գիտություն Արմենտելի բաժանորդներին

Վերջերս ի հայտ են եկել հեռախոսային խախտումների նոր ձեւեր, որոնք կատարվում են հեռահար հեռախոսային սարքերի միջոցով:

Նման խնդրի հետեւանք են Ձեր կողմից չկատարած հեռախոսազանգերի հայտնվելը եւ հետեւաբար Ձեր հեռախոսավարձի գումարի զգալի աճը:

Խնդրի պատճառ են հին տեխնոլոգիաներով պատրաստված հեռահար հեռախոսային սարքերը, որոնց հաճախականությունը հավասար կամ ցածր է 900 մեգահերցից: Նման սարքերը չունեն բավարար պաշտպանվածության աստիճան լսափողի եւ մայր կայանի միջեւ:

Խնդրում ենք բոլոր այն բաժանորդներին, ովքեր ունեն նման խնդիր, փոխարինել սարքերը 2.4 գիգահերց հաճախականությամբ գործող հեռահար հեռախոսներով, որոնք նաեւ օժտված են բավարար պաշտպանվածությամբ:

Արմենտելը զգուշացնում է, որ նման խնդրի առաջացման դեպքում ընկերությունը որեւէ պատասխանատվություն չի կրում:

ԱՐՄԵՆԻԱ ՏԵԼԵՖՈՆ ԿՈՄՊԱՆԻ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Օտարերկրյա պետություններից Հայաստան վերադարձած այն ՀՀ քաղաքացիները, ովքեր հայրենիքում վերահաստատման հետ կապված խնդիրների են հանդիպում, անվճար խորհրդատվություն եւ աջակցություն ստանալու համար կարող են դիմել ՀՀ կառավարությանն առընթեր միգրացիայի եւ փախստականների վարչություն, որի հասցեն է՝ Հր. Քոչարի 4, ինչպես նաեւ զանգահարել ***224727 «թեժ գիծ»*** հեռախոսահամարով:

www.azg.am

Կորել է 01.10.1943 թ. ծնված Նունիկ Զոհրաբի Մարգարյանի անձնագիրը: Համարել անվավեր:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 13.01.2005թ. ժ.9.00 ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները.

ISO ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	501.20	496.20	506.20
EUR	1	ԵՎՐՈ	658.53	654.60	662.50
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	17.98	16.90	19.10

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ՝ 65, դասիչ՝ 69150 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 12. 01. 2005 Գինը՝ 100 դրամ